

ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ ÇALIŞTAYI

Her hakkı saklıdır.
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü
3594

Halk Kütüphaneleri dizisi
1

Birinci Baskı

5.000 adet
Ankara, 2018
ISBN: 978-975-17-4047-2

Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü

Adres: Anafartalar Mah. Cumhuriyet Bulvarı
No: 4 B Blok Ulus / ANKARA
Telefon: 0(312) 309 90 50
Genel ağ: www.kygm.gov.tr
E-posta: kygm@kultur.gov.tr

Baskı

Ses Reklam ve Matbaacılık
Kültür Mahallesi, Kazım Karabekir Cd.
No:7 D:4, 06070 Altındağ/Ankara

ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ ÇALIŞTAYI
16-18 KASIM 2017
KIZILCAHAMAM-ANKARA

Çalıştay Koordinatörü

Dr. ASIYE **KAKIRMAN YILDIZ** – Marmara Üniversitesi

Bilim Danışmanları

Prof. Dr. COŞKUN **POLAT** – Çankırı Karatekin Üniversitesi
Doç. Dr. EROL **YILMAZ** – Türkiye Büyük Millet Meclisi
Doç. Dr. ASIYE **KAKIRMAN YILDIZ** – Marmara Üniversitesi

Düzenleme Kurulu

ALİ **ODABAŞ** – KYGM Genel Müdür Yardımcısı
AHMET **ALDEMİR** – KYGM Daire Başkanı
ÖZLEM **AKAT** – KYGM Şube Müdürü
ÖZNUR **ÖZER** – KYGM – Kütüphaneci
MERVE **YAVUZDEMİR** – KYGM – Şehir Plancısı

Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı: (2017-Ankara)

Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı / Çalıştayı; Yay. Haz. Coşkun Polat, Erol Yılmaz,
Asiye Kakırman Yıldız.- Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018.

93 s.: rnk. res., tbl.; 24 cm.- (Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları; 3594)

ISBN: 978-975-17-4047-2

1. çocuk kütüphaneleri. 2. çocuk ve kitap. I. k.a. II. Polat, Coşkun. III. Yılmaz, Erol.
IV. Kakırman Yıldız, Asiye. V. seriler
027.625
Z718.1 C63 2018

ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ ÇALIŞTAYI

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Prof. Dr. COŞKUN **POLAT**

Doç. Dr. EROL **YILMAZ**

Doç. Dr. ASİYE **KAKIRMAN YILDIZ**

ÖNSÖZ

Toplumsal değişim ve geçen yüzyılın sonlarından başlayarak, bilhassa içerisinde bulunduğumuz yüzyılın başlarından itibaren hızlanan gelişmeler ile sürece âdeta damga vuran yeni olgular, halk kütüphaneleri ile çocuk kütüphanelerinin rollerinin yeniden tanımlanması gereğini ortaya çıkarmıştır. Kırsal kesimden şehirlere doğru yoğun nüfus akışı, baş döndürücü bir hızla değişen ve gelişen teknoloji, çekirdek aile kavramının yayılması, demografik yapıdaki değişiklikler; kültürel ve sosyal açıdan, yerel, bölgesel ve küresel ölçekte meydana gelen değişimler, genelde kütüphaneleri özelde de çocuk kütüphanelerini farklı fonksiyonlar

üstlenmeye yönelmektedir. Çocuk Kütüphaneleri alıştayı fikri de bu değişiklikler sebebiyle ortaya çıkmıştır.

Çocuk oyun, çocuk neşe, çocuk ortaklaşa çalışma, çocuk biz demektir, siz demektir, yarın demektir, yarının Türkiye’si demektir. Yarının dinamik Türkiye’sini yaratmak için güçlü kültür istasyonlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kültür istasyonları da hiç kuşkusuz çocuk kütüphaneleridir. Çocuk, algısıyla kendisine sunulanı ve seçmesi gerekeni bilir, yeter ki, biz onlara bu imkânı sunalım. Bu imkânlar sunuldukça, çocukların hayatı bir başka güzellik kazanacaktır.

16-18 Kasım 2017 tarihleri arasında Türkiye’de ilk defa bir “Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı” düzenleyerek, ülkemizdeki çağdaş ve her çeşit imkânı içerisinde barındıran çocuk kütüphanelerinin sayısını ve niteliğini artırarak, yaşamboyu öğrenme ve bilgi okuryazarlığı becerileri ile donatılmış çocukların, topluma yararlı bir biçimde katılımı ve katkıda bulunmasını desteklemeyi amaçladık.

Çalıştay kitabı aracılığıyla, ortaya konulan sonuçlar ve oluşan bilgi birikimini, bütün paydaşlarımız ve halk kütüphanelerimizle paylaşarak sahaya yansıtmayı planlıyoruz. Geleceğimiz olan çocuklarımıza, kültüre, kitaba ve kütüphaneye emek verdiğimiz müddetçe geleceğin, daima

huzurla varılan güvenli bir yer olacağına inancımız sonsuzdur.

Çalıştay’a katılım ve katkı sağlayan kütüphanecilik, mimarlık ve çocuk eğitimi alanlarındaki akademisyenler, mimarlar, kütüphaneciler, psikologlar, şehir ve bölge plancıları, öğretmenler ve yazarlara; ayrıca, kamu ve özel sektör kurumları ile sivil toplum kuruluşlarını temsilen katılan uzmanlara teşekkür ediyorum.

“Yeni nesil çocuklar, yeni nesil kütüphaneler” şîârıyla gerçekleştirilen Çalıştay’ımızın, ülkemiz ve kütüphaneciliğimiz açısından hayırlara vesile olmasını diliyorum.

NUMAN KURTULMUŞ
Kültür ve Turizm Bakanı

İÇİNDEKİLER

Takdim, **8**

Mekân Olarak Çocuk Kütüphanesi ve Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı, **10**

Çocuk Kütüphanelerinde Okul Öncesi Dönem, **20**

Çocuk Kütüphanelerinin Aile ve Sosyal Çevre ile İlişkisi ve Nitelikli Hizmet Sunumu, **34**

Çocuk Kütüphanelerinde Nitelikli Koleksiyon Oluşturma, **50**

Çocuk Kütüphanelerinde Bilgi Okuryazarlığı **66**

Son Söz, **84**

Çalıştay Programı, **86**

TAKDİM

Ülkemizde “çocuk odaklı” çalışmalar diğer konular arasında genellikle geri planda kalan, görünürde yaşanan onca sorun yumağının içinde kendisine sıra gelmeyen; âdeta unutulmuş bir alandır. Hâlbuki çocukluk dönemi, aile ve çocuklar için olduğu kadar, ülke menfaatleri açısından da son derece önemli bir konudur.

Çocuğun doğumundan itibaren potansiyel gelişiminin desteklenmesi ve sürdürülebilmesi için, aileyi ve çevreyi de içine alan sistemli bir eğitim sürecine ihtiyaç vardır. Bu noktadan hareketle, özellikle son yıllarda, “çocuk ve aile” odaklı çalışmaların önem kazandığı ve bu konudaki bilinçli farkındalığın arttığı görülmektedir. Arzu edilen seviyede olmamakla birlikte, Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2000’li yılların başından itibaren yürütmeye başladığı okul öncesi eğitim politikalarının da bu konuya ciddi katkılarının olduğu açıktır.

Nöroloji uzmanlarının “işlem öncesi dönem dedikleri” ve insanın doğumundan okula başlama yaşına kadar olan 0-6 yaş arası dönemi kapsayan okul öncesi dönem eğitimin, ülkemizde zorunlu eğitim kapsamında olmaması

ve devlet okullarında kütüphane ve kütüphanecinin bulunmaması, çocuk kütüphanelerine ve kütüphanecilerine daha fazla sorumluluk yüklemektedir. Nitekim okul öncesi eğitim alanlar ile almayanlar ya da okulunda kütüphane ve kütüphaneci olanlar ile olmayanlar arasındaki akademik ve bilişsel gelişim uçurumunu kapatabilecek ve çocuklar arasındaki fırsat eşitsizliğini giderebilecek yegâne kurum “çocuk kütüphaneleri”dir.

Yerli ve yabancı literatüre bakıldığında, bir kütüphanenin en önemli markasının “kitap” olduğu konusunda görüş birliğinin olduğu ve buna paralel olarak kütüphanelerin genellikle, kitap ve okuma alışkanlığı ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

Fakat dijital devrimin dijital nesli olan çocuklar “görsel öğrenme” merkezlidir. Dolayısıyla bu yeni durum, çocuk kütüphanelerini ve kütüphaneciliğini her yönüyle, yeniden ele almayı gerekli kılmaktadır. Nitekim çocuk kütüphaneleri sadece kütüphanecilikle değil, teknoloji, mimari, psikoloji, pedagoji, renk bilimi, tasarım

mühendisliği, müzecilik ve daha pek çok disiplinle ilgili ve ilişkili bir alandır.

İşte bu gerçeklerden yola çıkarak, ülkemiz çocuklarına olan borcumuzu bir nebze olsun ödeyebilmek için pek çok paydaş temsilcinin bir araya geldiği “Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı”, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü’nün (KYGM) ev sahipliğinde 16-18 Kasım 2017 tarihleri arasında başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Çocuk kütüphaneleri odağında bu denli kapsamlı bir çalışmanın daha önce yapılmamış olmasının, Türk kütüphanecilik tarihi ve ülkemiz çocukları adına üzüntü verici bir eksiklik olduğu açıktır. Bu eksikliği telafi edebilmek için Çalıştay’da, kapsamdaki ana konular bazında akademisyenler, sahanın uygulayıcıları ve farklı sektörlerde çeşitli pozisyonlarda görev yapan; 59 katılımcı, 5 ana bölümde, 25 alt konu başlığı altında, 174 konu maddesi kapsamında, 30 oturumda, 2 gün boyunca çocuk kütüphanelerinin daha iyi yapılandırılması ve hizmet sunması noktasında değerli görüşleriyle katkıda bulunmuştur.

Bu çalışmayı duyduğu anda heyecanlanan, kendi çalışmalarını erteleme ve hiçbir karşılık beklemeden iki gün boyunca, “memleketimizin çocuklarına nasıl daha iyi bir çocuk kütüphanesi sunabiliriz?” diye çalışan bütün hocalarıma, meslektaşlarıma ve katılımcılara gönülden teşekkür ederim.

Çalıştay’a ev sahipliği yapan KYGM Genel Müdürü Hamdi Turşucu, KYGM Genel Müdür Yardımcısı Ali Odabaş, KYGM Okuyucu Hizmetleri Daire Başkanı Ahmet Aldemir ve başta Şube Müdürü Özlem Akat olmak üzere Çalıştay’da tam kadro görev alan bütün Okuyucu Hizmetleri Daire Başkanlığı personeline ayrı ayrı teşekkür ederim.

Çalıştay hazırlık sürecinde, Çalıştay raporunun hazırlanmasında ve raporun genişletilip kitaplaştırılmasında değerli katkıları bulunan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Coşkun Polat ve Doç. Dr. Erol Yılmaz’a şükranlarımı sunarım.

Çalıştay’dan elde edilen çıktılarını, ülkemizde bir boşluğu doldurmasını ve bundan sonra yapılacak çalışmalara temel teşkil edip, öncü olmasını dilerim.

Doç. Dr. ASİYE **KAKIRMAN YILDIZ**
Marmara Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

MEKÂN OLARAK ÇOCUK
KÜTÜPHANESİ VE BİLGİ
TEKNOLOJİLERİNİN
KULLANIMI

Çalışma grubu

Prof. Dr. HATİCE İNCİ ÖNAL	Hacettepe Üniversitesi (Moderatör)
Prof. Dr. AYKUT ARIKAN	Gelişim Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. EMİNE BANU BURKUT	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. BAHATTİN YALÇINKAYA	Marmara Üniversitesi
ERCAN ŞEN	Müşavir, Millî Eğitim Bakanlığı
CAN YÜCEL SOY	Pediko Oyuncak
KEREM ASAF TECİRLİOĞLU	ODTÜ Robot Topluluğu
MEHMET VOLKAN BAYTAŞ	Kanyon Eğitim Gereçleri A.Ş.
AYLA VASFİ	Mimar, KYGM

Raportörler

FATMA ARSLAN BÜLBÜL	Kütüphaneci, KYGM
SEVİNÇ CANBOLAT	Kütüphaneci, KYGM

“Mekân Olarak Çocuk Kütüphanesi ve Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı” ana başlığı altında çalışmalar yapan Çalıştay 1. Grubu, ele aldığı konuları şu dört alt başlık çerçevesinde yürütmüştür:

- 1- Çocukların Değişen Eğlenme ve Öğrenme Biçimlerinin Çocuk Kütüphanelerine Yansımaları
- 2- Çocuk Kütüphanelerinin Mimari Özellikleri
- 3- Çocuk Kütüphanelerinin Şehirdeki Konumu
- 4- Çocuk Kütüphanelerinde İç Mekân Tasarımı

Çalıştay’ın birinci oturumunda çocuk kütüphanelerini teknoloji ile ilişkisi çerçevesinde ele alan grup, **“Çocukların değişen eğlenme ve öğrenme biçimlerinin çocuk kütüphanelerine yansımaları”** alt başlığı kapsamında, *“Teknolojiye erişim merkezi olarak çocuk kütüphaneleri”*; *“Bilgi teknolojilerinin kullanımı”*; *“Maker space hareketi”* ve *“3 boyutlu yazıcıların kütüphanelerde kullanımı”* şeklinde tanımlanmış olan konularda değerlendirmelerde bulunmuş ve somut görüşlere ulaşmıştır.

Çocuk kütüphanelerinin mekân özelliklerinin, çocukların kütüphane ile arasındaki bağı güçlendirmesi noktasında son derece önemli bir konu olması nedeniyle, Çalıştay’ın ikinci ve üçüncü oturumunda ele alınan alt konu başlığı **“Çocuk kütüphanelerinin mimari özellikleri”** olmuştur. Bu kapsamda ele alınan konular arasında *“Çocuk kütüphanelerinde eğlenme, öğrenme, dinlenme ve okuma ortamları oluşturma”*; *“Çocuk odaklı mekân”*; *“Dezavantajlı gruplara çözümler”*; *“Aile-çocuk faaliyet alanları”*; *“Yaratıcı faaliyet alanları (lego, kendin yap atölyeleri vb.)”*; *“Çocuklar için beslenme alanları”*; ve *“Kütüphane bahçesinde geleneksel çocuk oyunları oynama alanları”* yer almıştır.

Çocuk kütüphanelerinin şehrin erişilebilir noktalarında olmasının öneminin vurgulandığı dördüncü oturumda ele alınan konular **“Çocuk kütüphanelerinin şehirdeki konumu”** alt başlığı altında çalışılmıştır. Bu oturumda *“Kütüphane binalarının merkezi ve kolaylıkla fark edilebilir bir alanda olması”*; *“Çocuk kütüphanelerinin çevresel özellikleri”*; *“Kütüphanenin çocuklar ve aileleri için 3. mekân olma özelliği”* ve *“Tarihi yapıların çocuk kütüphanesi olarak kullanılması”* konuları detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Çalıştay’ın beşinci ve altıncı oturumunda ele alınan konu başlığı ise, **“Çocuk kütüphanelerinde iç mekân tasarımı”** dir. İş birlikleri ve tasarımın öneminin vurgulandığı bu alt başlık altında ele alınan konular arasında *“Tasarımda kütüphaneci ve mimar iş birliği”*; *“Çocuk kütüphanelerinde kullanılan mobilyanın ergonomik açıdan önemi”*; *“Çocuk kütüphanelerinde kullanılan rengin önemi”*; *“Kullanılan malzeme ve materyalin çocuk sağlığına uygun olmasının gerekliliği ve önemi”*; *“Çocuk kütüphanelerinde kullanılan zemin ve kaplama malzemelerin özellikleri”* ve *“Çocuk kütüphanesinde aydınlatma”* yer almıştır.

Çalışma Grubu'nun iki günlük süreçteki altı oturum sonunda aldığı kararlar/ öneriler ise şunlardır;

- Çocuk kütüphaneleri teknolojiye erişim merkezi olarak da tasarlanmalı, mekânsal anlamda planlama yapılırken bu durum önemle dikkate alınmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinde, yeni gelen yayınların tanıtımı yapılmalı; bu tanıtımlar yapılırken teknolojik unsurlardan yararlanılmalıdır. Örneğin, çocuklarla atölye çalışmaları (workshop) yapılmalı; büyük veri (big data) kullanılarak en çok okunan ya da kullanılan materyaller analiz edilmelidir.
- Çocuk kütüphaneleri tasarlanırken ya da yeniden yapılandırılırken, teknolojik altyapı güçlendirilmeli ve muhtemel ihtiyaçlar, göz önünde bulundurulmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinde, basılı kaynaklarla birlikte yeni nesil kaynaklar bir arada kullanılmalıdır. “*Kendin yap*” atölyeleri ile çocuklara yeni materyal tasarımı yaptırmak da çocuk kütüphanelerinin misyonuna dâhil edilmelidir.
- Teknoloji, kütüphanelerin cazibe merkezi olarak yapılandırılması bağlamında son derece önemli bir araçtır. Kütüphaneler, hizmet ve faaliyetlerini kullanıcılarına duyurma noktasında teknolojiden mutlak suretle yararlanmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinde, bilgiye erişim yollarından biri olarak teknolojinin kullanımı desteklenmeli ve bu teknoloji ile üretilen yeni bilgi kaynaklarının üretilmesinde, çocukların da katkı sunması sağlanmalıdır.
- Çocuk kütüphaneleri, bilgiye erişim noktasında kullanıcılara teknolojik araçlar kullandırmalı ve uygulamaya yönelik araçların ve yeni bilgi kaynaklarının oluşumunda çocukların katkısı sağlanmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı, çocuk ve teknoloji ilişkisini analiz eden ve teknolojinin çocukların öğrenme sürecini nasıl etkilediğini belirleyen çalışmalar yapmalı; bu çalışmaların sonuçları çocuk kütüphaneleri tarafından da hizmet sunumlarında altyapı olarak kullanılmalıdır.

- Bilgi sadece basılı yayınlarda değil, farklı ortamlarda da sunulmalı ve bu ortamların kütüphanelerde bulundurulması sağlanmalıdır.
- Okul öncesi dönemden itibaren çocuklara “kodlama” ve “arduino” eğitimleri verilmeli ve bu eğitimlerde merkez olarak, çocuk kütüphaneleri kullanılmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinde yeni ya da nasıl kullanıldığı bilinmeyen teknolojilerin öğretilmesi için, kullanıcılara belirli aralıklarla eğitimler verilmelidir.
- Kütüphane içerisinde çocukların kullanması için masaüstü ya da dizüstü bilgisayarlar yerine, taşınması ve kütüphane içindeki dolaşımı daha kolay olacağı için tablet bilgisayarlar tercih edilmeli; hatta tablet bilgisayarların, kütüphanenin ödünç verilen materyallerinden olması için çalışmalar ve iş birlikleri yapılmalıdır.
- Kütüphanenin çocukların zihninde aynı zamanda bir eğlence merkezi olarak da yerleşmesi için oyun, drama, tiyatro, lego gibi faaliyet alanlarının tasarlanması gerekmektedir. Bu anlamda çocuk kütüphanesi binalarında çeşitli atölyeler düşünülmeli; kütüphane, çocuklar için bir üretim merkezi olarak da cazip hale getirilmelidir.
- Halk kütüphanelerinde çocuklar için ayrılmış olan alanlar küçük ve yetersizdir. Hem halk kütüphanelerindeki çocuk bölümlerinin hem de müstakil çocuk kütüphanelerinin mekân tasarımı konusunun acilen ele alınması; bu noktada konunun uzmanları ile iş birliği yapılması gerekmektedir. Kütüphane binası uygulama ekibinde mimar, iç mimar (tasarımcılar, görsel sanat mezunları) ve üretici firmalar muhakkak olmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinde, çalışma ve okuma ortamlarının dışında, çocuk oyun odaları, bebek bakım odası, otopark, yeme-içme alanları düşünülmelidir. Ana arter, danışma, zemine yayılış, bekleme salonu, orta alan, ödünç verme ve atölyeler göz önünde bulundurulmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinde iç mekân tasarımları yapılırken eğlenceli, dikkat çekici ve çocuk psikolojisine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Çocuk kütüphanelerinin yapımında ya da yenilenme sürecinde akıllı bina tasarımları henüz tam anlamıyla uygulanmamaktadır. Yeni çocuk kütüphanesi inşasında ve mevcutların yenilenmesi süreçlerinde bu durum dikkate alınmalıdır.

- Yeni çocuk kütüphanesi planlamalarında bahçe unsuru mutlaka düşünülmelidir. Kütüphane bahçesinde oyun alanları hazırlanmalı, mevcut olanlar geliştirilmelidir.
- Bina şartnameleri çocuk gelişimi dikkate alınarak yazılmalıdır. İnşaat aşamasında kütüphanenin inşa edildiği bölgede kullanılan ana malzemeler tercih edilmeli; bina güvenlik riskleri ile ilgili analizler yapılmalıdır. Kütüphane binalarının cephelerinin silikon olması ise, ayrıca dikkat edilmesi gereken başka bir husustur.
- Çocuk kütüphanelerinin hem mimari hem de iç tasarım açısından mükemmel uyumunu yakalayabilmek için, kütüphaneci ve mimarların birlikte geliştirdikleri proje tasarım yarışmaları yapılmalıdır.
- Şehrin merkezi ve kütüphaneye yakın noktalarında, kütüphane yönlendirme tabelalarının olmasına önem verilmelidir.
- Özellikle kentsel dönüşüm sürecindeki bölgelerde, büyük toplu konut projelerine kütüphane yapma zorunluluğu getirilmelidir. Kentsel dönüşüm bölgesi olmayan yerlerde ise, her mahallede çocukların aileleri ve arkadaşları ile vakit geçirebileceği bir çocuk kütüphanesi yapılmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinin konumu toplu taşımaya uygun olmalı ve yayaların kolayca erişebileceği bir noktada bulunmalıdır. Merkezi bir noktaya inşa edilecek çocuk kütüphanelerine şehrin hem ana hem de uç noktalarından ulaşımı sağlayan bir servis aracının tahsis edilmesi, kütüphane kullanımını cazip hale getirecektir.
- Kreşler, ana sınıfları, ilkokullar ve kütüphaneler arasında paydaşlık sağlanması, ülkenin okuma alışkanlığı ve kültürel altyapısının ileriye dönük olarak hazırlanabilmesi için son derece önemlidir. Kreş, ana sınıfı, anaokulu ve ilkokul öğrencilerinin düzenli aralıklarla kütüphane ziyaretlerinde bulunması sağlanarak, çocukların zihin dünyasına kütüphane kavramı dâhil edilmelidir.
- Çocuk kütüphaneleri tasarlanırken, alt bileşenleri olan enformasyon tasarımı ve iletişim tasarımı ile birlikte ele alınmalıdır. Bu anlamda, çocuk kütüphanelerinde modüler mobilya kullanılmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinin ve halk kütüphanelerindeki çocuk bölümlerinin tasarımında, çocukların da etkin olarak rol alması yönünde düzenlemeler yapılmalıdır. Kütüphaneleri çocukların da geliştirebilmesine imkân tanınmalı; bir başka ifadeyle çocuklar, kendi oyuncaklarını, kitaplarını, teknik malzeme ve cihazlarını kütüphaneye bağışlayabilmelidir.

- Kütüphanelerin üçüncü mekân olarak kullanılması, güncel ve önemli bir konudur. Uzun vadede kütüphanenin, çocukların zihin dünyasında üçüncü mekân olarak yer edebilmesi için, onların keyifle vakit geçireceği şekilde tasarlanması gerekmektedir.
- Kütüphanelerde, 0-3 yaş grubu için yumuşak zeminli ve hijyenik; 3-6 yaş grubu içinse halı kaplı değişik malzemelerden farklı yükseltilerde yapılmış (basamak, tepe, tırmanma ipi vb.) ve böylelikle çocukların motor becerilerinin gelişimine katkı sağlayacak nitelikte mekânlar oluşturulmalıdır.
- Kütüphanelerde hiperaktivite ve dikkat bozukluğu gibi rahatsızlıkları olan çocuklar için uyardan yalıtılmış özel bir alan oluşturulmalıdır.
- Kütüphanelerin iç ve dış mekânlarında görsel okuryazarlığı destekleyecek malzemeler (levhalar, işaretler, resimler, yönlendirme tabelaları) kullanılmalıdır.
- Uzun vadede kütüphanenin, çocukların zihin dünyasında üçüncü mekân olarak yer edebilmesi için, onların keyifle vakit geçireceği şekilde tasarlanması gerekmektedir.
- Çocuk kütüphaneleri için tasarım ekipleri kurulmalı ve bu ekipte kütüphaneci ve mimarların yanı sıra pedagoğ, sosyolog, çocuk gelişimci, psikolog gibi ilgili alan uzmanları ile üretici-tedarikçi temsilcileri yer almalıdır.
- Taş duvarlar, çocukların üzerine yazıp çizebileceği bir malzeme ile kaplanmalıdır. Çocuk kütüphanelerindeki koridorlar “yazı yolu” olarak adlandırılıp, çocukların düşünce ve hislerini, resim ya da yazı yoluyla özgürce aktarması teşvik edilmelidir.
- Çocuk kütüphaneleri tasarlanırken çocuk psikolojisi ve ihtiyaçlarına uygun; onların sevebileceği ve ilgilerini çekecek ortamlar tasarlanmalıdır. Örneğin, çocukların sürprizleri sevmeleri, iç mekân tasarımında bir fikir olarak altyapı sağlayabilir; dikkatini çekecek bazı unsurları mimari tasarıma yansıtmak, bu kütüphaneleri çocuklar için daha dikkat çekici hale getirebilir. Ayrıca tematik tasarımlar çocuklar için daha cazip olabilir. Bu sayede çocukları cezbeden, onları mekâna ısındıran ortamlar yaratılmış olacak ve çocukların kütüphaneye olan ilgisi hep canlı tutulacaktır.
- Renk ve yönlendirici işaretlerle çocukların zihninde kitapların erişilebilirliği durumu oluşturulmalı; bu anlamda, zeminde yapılan işaretleme ve yönlendirmelerin çocuklar tarafından daha çok tercih edildiği göz önünde bulundurulmalıdır.

- Çocuk kütüphanelerinin tasarımında, grafik özelliği oldukça önemlidir. İşin verildiği firmanın grafik tasarım konusunda tecrübeli ve hassas olması gerekmektedir.
- Çocuk kütüphanelerinde kullanılacak renklerde, çocukları çok yoran kırmızı ve turuncu renkler tercih edilmemelidir. Bunun yerine, bölgesel özellikler dikkate alınarak, renk seçiminde belirleyici unsur olarak değerlendirilmelidir.
- Her çocuk kütüphanesinde, çocukların kendilerini ifade edebilecekleri ergonomik ve oturma düzeni olan bir sahne tasarlanmalıdır. Bu sahnede, hem okuma saatleri yapılabilir hem de çocukların kendi oyunlarını sahnelemesine imkân tanınmış olur. Bu sahnenin aynı zamanda davet edilen kişilerin sunum ve gösterileri için de kullanımı mümkündür.
- Çocuk kütüphanesi tasarlanırken, farklı yaş grupları dikkate alınmalıdır. Okul öncesi dönem ile okul çağı çocuklarının kullanım alanları farklı olmalıdır. Ortak alanlar muhakkak oluşturulmalı ancak bu alanlar “*kontrollü ortak alanlar*” olarak tasarlanmalıdır.
- İç mekân tasarımında doğal aydınlatmaya dikkat edilmelidir. Tasarımlar, çocukların doğaya ait unsurlara olan ilgisi dikkate alınarak geliştirilmelidir.
- Çocuk kütüphanelerinde çocukların beceri ve yaratıcılıklarına katkı sağlayacak atölyeler kurulmalıdır. Bu atölyeler arasında video klip stüdyosu, maket ve robot atölyeleri, inovasyon (yenilikçilik) atölyesi, zihin ve bilişsel (kognitif) haritalar atölyesi, vb. yer almalıdır.
- Çocuk kütüphanelerindeki okuma salonları konforlu ve eğlenceli olmalıdır. Çocuklar için kütüphane mobilyası seçerken, temel olarak üç konuya dikkat edilmelidir:
  - 1- Çocuğun antropometrik özelliklerine uygun ölçüler,
  - 2- Tasarım özellikleri (yuvarlak kenarlar, fonksiyonellik, renk vb.),
  - 3- Üretimde kullanılan malzemelerin sağlığa etkisi.
- Kütüphanede kullanılan teknolojik malzemelerin (prizler, lamba düğmeleri vb.) çocuk güvenliği açısından şeffaf olması gerekmektedir. Risk analizleri yapılarak, yaralanmayı önleyen yuvarlak malzemeler kullanılmalıdır.
- Malzeme güvenliği konusunda, kütüphanecilerin ve uzmanların eğitilmiş olması ve bütün ürünlerin güvenlik açısından denetlenmesi gerekmektedir.

Çalıştay 1. Grubu'nun "Mekân Olarak Çocuk Kütüphanesi ve Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı" ana konusu bağlamında, genel kapsamdaki önerilerini aşağıdaki maddeler içerisinde sunmak mümkündür:

- Çocuklar için "*gelecek merkezi*" kavramı dikkat çekici bir ifadedir. Çocuk kütüphaneleri ile gelecek merkezleri bütünleştirilmeli; bakanlıklar ya da ilgili kurumlar nezaretinde daha özel konularda çalışan "*mükemmeliyet merkezleri*" kurulmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinin ve halk kütüphanelerindeki çocuk bölümlerinin tasarımında, çocukların da etkin olarak rol alması yönünde düzenlemeler yapılmalıdır.
- Büyük parklarda çocuk kütüphanesi kurulmalı ve çocuk kütüphanelerinin bahçesinde çocuk parkı olmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinin bahçesi olmalı ve bu bahçe oyun oynamaya ve dış mekân aktivitelerine uygun olarak düzenlenmelidir.
- Kütüphane bahçesinde bisiklet ve puset park alanı olmalıdır.
- Kütüphanelerde küçük yaştakiler için alt değiştirme, emzirme odası gibi olanakları sunan mekânlar oluşturulmalıdır.
- Kütüphanelerde anne-baba ile çocuğun ortak faaliyetler yapabileceği alanlar oluşturulmalıdır.
- Kütüphane içerisinde basit ihtiyaçlar için kafeterya veya otomatlar olmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinde çiçek ve bitki atölyesi düşünülmelidir. Bu anlamda, ayrıca, çok amaçlı salonlar tasarlanmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinin dezavantajlı aile ve çocukları da kapsayacak şekilde hizmet vermesi gerekmektedir.
- Çocukların zihninde kütüphanenin, sadece bilgi sunan yapılar olarak algılanmasını önlemek veya bu yönde var olan düşüncüyü değiştirmek için, kütüphane kaynaklarının teknolojik altyapı ile birleştirilmesi sağlanmalıdır.

- Çocuk kütüphanelerinde çocukların video çekmeleri için stüdyolar, istedikleri ürünü tasarlayabilmeleri için atölyeler, yeni uygulamaları öğrenmeleri için uygulama alanları ve robot atölyeleri kurulmalıdır.
- Z-Kütüphaneler teknolojik altyapı ile donatılmış olmakla birlikte, bu kütüphanelerde kütüphanecinin görev almaması, istenen performansın yakalanmasını engellemektedir. Z-Kütüphanelerin arzu edilen etkiyi ve verimliliği sağlayabilmesi için, bu kütüphanelerde mutlaka kütüphanecinin görevlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinde kodlama eğitimleri verilmeli, bunun için özel gün ve saatler belirlenerek bir program yapılmalıdır. Bu eğitimler için basit senaryolar yazılarak, bu eğitimlerin okul öncesi dönemden itibaren başlanmasına ve çocuk kütüphanelerinin bu işin uygulama merkezleri olarak konumlandırılmasına olanak sağlanmalıdır.

**ÇOCUK
KÜTÜPHANELERİNDE
OKUL ÖNCESİ DÖNEM**

Çalışma grubu

Prof. Dr. MÜBECCEL GÖNEN	Hacettepe Üniversitesi (Moderatör)
Prof. Dr. SEZGİ VURAN	Anadolu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. ARİF YILMAZ	Hacettepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. FATMA ÖZGE ÜNSAL	Marmara Üniversitesi
GÜLBAHAR BAYRAK	Uzman Yardımcısı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
AYŞE TURLA	Uzman, Emekli Öğretim Elemanı
ÖNDER GÜZELARSLAN	Hobby Oyuncak
DELİK TOPRAK	Kanyon Eğitim Gereçleri A.Ş.

Raportörler

TANER BEYOĞLU	Kültür ve Turizm Uzmanı, KYGM
İSMAİL FIRTANOĞLU	Kütüphaneci, KYGM

“Çocuk Kütüphanelerinde Okul Öncesi Dönem” ana konusu bağlamında faaliyet gösteren Çalıştay 2. Grubu, çalışmalarını -esas olarak- aşağıda sıralanan beş alt başlık çerçevesinde yürütmüştür:

- 1-Çocuklar, ebeveynler, bakıcılar ve çocuklarla çalışan diğer yetişkinler için materyal sağlamak,
- 2-Yaratıcı etkinlikler ve faaliyetler,
- 3-Çocuk – kitap ilişkisi ve çocuğa kütüphane mefhumunun kazandırılması,
- 4-Aile katılımının sağlanması,
- 5-Çocuk kütüphanelerinde okul öncesi dönem çocuklarına ayrılan alanın fiziksel özellikleri.

İlk oturumda “Çocuklar, ebeveynler, bakıcılar ve çocuklarla çalışan diğer yetişkinler için materyal sağlamak” alt başlığı kapsamında çalışmalarını yürüten Çalıştay’ın 2. Grubu, “Materyaller ve seçim ölçütleri”; “Oyuncaklar”; “Kitaplar” ve “Multimedya” şeklinde tanımlanmış olan konularda değerlendirmelerde bulunmuş ve son derece önemli sonuçlara ulaşmıştır.

“Yaratıcı etkinlikler ve faaliyetler” başlığı altında önemli noktalara temas eden grubun ele aldığı konular arasında “Yaratıcı drama faaliyetleri” ve “Drama faaliyetlerini kimler yapmalı? (Kütüphaneci-sanatçı iş birliği/ Kütüphaneci-sanat mekânı [tiyatro, halk eğitim vb.] iş birliği/ Kütüphaneci-edebiyatçı iş birliği) yer almıştır.

Çalıştay’ın odak noktalarından biri olan; “Çocuk-kitap ilişkisi ve çocuğa kütüphane mefhumunun kazandırılması” başlığını iki oturum boyunca bütün yönleriyle tartışan grup; “Kitap ve okuma sevgisini özendirmek için zengin basılı ortam oluşturmak”; “Okul öncesi yayınların özellikleri”; “Bebeklerin ve küçük çocukların konuşma gelişimlerini teşvik etmek”; “Çocuk kütüphanelerinin, bebeklerin ve küçük çocukların keşfetme, algılama ve okur-yazarlık gereksinimlerini karşılaması” ve “Oyun materyali (oyuncak) olarak kitap” konularını detaylı bir şekilde ele almıştır.

“Aile katılımının sağlanması” başlığında ise, öncelikli olarak, “Bebek ve çocukların dil ve okuma becerilerinin gelişimi için okumanın / sesli okumanın önemini ailelere öğretmek”; “Çocukların gelişimini ve okul öncesi becerilerini iyileştirmeye yönelik olarak, aileleri ve bakıcıları sesli okuma ile kitapların ve diğer materyallerin kullanımı konularında eğitmek”; “Çocuk kütüphanesindeki materyallerin ve kaynakların yaş gruplarına uygunluğu konusunda aileleri ve bakıcıları bilgilendirmek”;

“Çocuklara, ebeveynlerine ve bakıcılarına diğer ailelerin ve kültürlerin anlatıldığı öyküleri tanıtmak” ve “Kütüphanelerin önemi noktasında aileleri ve bakıcıları bilinçlendirmek” konularında fikir üreterek, bu başlıkların hayata geçirilmesine yön verecek öneriler sunulmuştur.

Son oturumda ise, grup, **“Çocuk kütüphanelerinde okul öncesi dönem çocuklarına ayrılan alanın fiziksel özellikleri”** başlığını ele almış ve bu konu kapsamında *“Oyuncaklar, kitaplar ve multimedyanın bulunduğu bir ortam sağlamak”*; *“Çocukların aileleriyle ve bakıcılarıyla birlikte paylaşma ve sosyalleşme adına bir araya gelebilecekleri bir alan sağlamak”*; *“Çocuklar ve aileleri için sıcak ve güvenli alanlar sağlamak”* ve *“Çocuk kütüphanelerinin sahip olması gereken tasarım özellikleri”* konularını tartışarak, alana son derece önemli katkılar sunmuştur.

2. Çalışma Grubu'nun iki günlük süreçteki altı oturum sonrasında aldığı kararlar/ öneriler ise şunlardır;

- Kütüphanecilerin basılı, görsel ve elektronik yayınların seçiminde rehber olarak kullanabileceği okul öncesine yönelik kataloglar üretilmeli; kitapların içerikleri, resimleri ve fiziksel özellikleri hakkında detaylı ve nitelikli bilgiler sunan bu kataloglar, güncel yayınları kapsayıcı ve kitap seçiminde kütüphanecilere rehberlik edecek nitelikte olmalı ve düzenli aralıklarla yayımlanmalıdır.
- Kütüphane materyalleri temin edilirken, hizmet verilen bölgenin kültürel, etnik ve toplumsal özellikleri dikkate alınmalı; bu kapsamda, farklı dillerde materyaller temin edilmeli ve bölgenin kültürel özelliklerini önceleyen kitap, oyuncak, dijital tabanlı malzeme vb. ürünler kütüphane koleksiyonlarına kazandırılmalıdır.
- Piyasada mevcudu bulunmayan ya da bedeli yüksek kitapların daha fazla kullanıcıya ulaşması için, bu tür eserlerin kütüphane koleksiyonlarına dâhil edilmesi sağlanmalıdır.
- Çocuk kütüphaneleri, ödünç verdiği materyaller arasına, çocukların sağlıklı gelişimine katkı sağlayabilecek içerik ve oyunlar yüklü olan *“tablet”*leri de dâhil etmelidir.

- Kütüphane koleksiyonlarında farklılıklara saygı (din, dil, ırk, zihinsel, fiziki vb.) konulu kitaplara; otizmli çocuklara özel olarak hazırlanmış sosyal öykülere; duyma problemi yaşayan çocuklar için görsel materyallere; görme engelliler için sesli ya da Braille alfabesi ile üretilmiş materyallere yer verilmeli ve bu materyaller güncellenerek sayıları zaman içinde artırılmalıdır.
- Süreğen hastalığı olan çocukların devam ettiği hastane okullarına kütüphaneler tarafından dijital ortamdaki materyaller ulaştırılmalı; gezici kütüphaneler hastane okullarındaki çocuklara hizmet verebilecek şekilde tasarlanmalıdır.

Kütüphanelerde şu tür oyuncak kitaplara yer verilmelidir:

- Katlamalı kitaplar
- Minyatür kitaplar (boyutu bakımından)
- Olay sıralamalı kitaplar
- Yazısız kitaplar
- Pop-up kitaplar
- Üç boyutlu kitaplar
- Sesli ve hareketli kitaplar
- Farklı materyallerle desteklenmiş (ayna, farklı kâğıtlar ya da dokularla hazırlanmış) kitaplar

Çocuk kütüphanelerinde oyuncaklar, kitaplar ve çoklu ortam (multimedya) materyallerinin bulunduğu bir bölümün oluşturulabilmesi için yerel finansman kaynakları (yerel düzeydeki kurum, kuruluş ve vakıflar, işadamlarının desteği vb.) oluşturulmalıdır.

Kütüphanelerdeki oyun alanlarında; çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi alanında uzmanlık sahibi kişilerin tam zamanlı, yarı zamanlı veya gönüllü olarak çalışması teşvik edilmelidir.

Lise ya da üniversitelerin çocuk gelişimi, okul öncesi eğitim ve sanatla ilgili bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin kısmî zamanlı, gönüllü ya da stajyer olarak çocuk kütüphanelerinde görev yapmalarına imkân verecek çalışmalar yapılmalıdır.

Kütüphanelerde drama ve atölye çalışmaları yaptıran kişilerin ilgili konularda uzmanlaşmış olmaları son derece önemlidir. Bunun için, okul öncesi ve çocuk gelişimi konusunda yetkin veya eğitimini bu alanlarda tamamlamış ya da drama kurslarına katılarak “*lider sertifikası*” almış kişilerin bu etkinlikleri yaptırmaları tercih edilmeli, bu husus bir gereklilik olarak benimsenmelidir.

Yaratıcı drama faaliyetleri konusunda çocuk kütüphaneleri ile üniversitelerin ilgili bölümleri arasında iş birliği sağlanmalı; yaratıcı drama etkinlikleri dışında, çocukların yaş gruplarına göre düzenlenen ve çocukların el becerilerini ve sanata olan ilgilerini geliştirebilecek nitelikte organizasyonlar düzenlenmeli ve buna yönelik atölyeler oluşturulmalıdır.

Çocuk kütüphanelerinde gerçekleştirilen kültürel ve sanatsal etkinliklere ait istatistikî bilgiler analiz edilmeli, gelecekte yapılacak faaliyetler analiz sonuçları doğrultusunda şekillendirilmeli ve gerekli olması durumunda bu konuda hizmet alımı yapılmalıdır.

Çocuk kütüphanelerinde, çocukların bütün gelişim (motor, bilişsel, alıcı ve ifade edici dil, sosyal-duygusal) alanlarına yönelik olarak, alan uzmanları tarafından yapılandırılmış eğitim programları ya da atölye çalışmaları yapılmalıdır.

Kütüphaneciler ile eğitim kurumları arasında iş birliği yapılırak; anaokulları ve ilkokullarda yürütülen kitap okuma, drama ve doğa bilimleri konulu etkinliklerin kütüphanelerde gerçekleştirilmesi önerilmeli ve teşvik edilmelidir.

Çocuk ve halk kütüphaneleri tarafından gerçekleştirilmekte olan ressam, yazar ve sanatçılarla tanışma etkinlikleri ile okuma ve atölye çalışmalarının nicel ve nitel olarak yetersizliğinden hareketle; bu etkinliklerin nitelik ve sayısının artırılması noktasında gayret gösterilmeli, motivasyon bağlamında “*iyi uygulama örnekleri*” öne çıkarılmalıdır.

Klasik çocuk hikâyelerini konu edinen kitaplardan korku, şiddet, cinsellik gibi öğeleri barındıran kitapların kütüphane koleksiyonlarına dâhil edilmemesi; varsa mevcutların koleksiyondan ayıklanması sağlanmalıdır.

Çocuklarda okuma sevgisinin geliştirilmesi ve zengin basılı ortamın oluşturulması için kütüphane koleksiyonlarında bulunması gerekli kitap türleri şunlar olmalıdır:

- Resimli öykü kitapları (0-6 yaş grubu için yazılmış kitaplar),
- ABC ve banyo kitapları (çocuklara çevresindeki insan, hayvan ve eşyaları tanıtmak üzere yazılmış; bir resim, bir cümle ya da bir kelimededen oluşan 0-1 yaş grubuna yönelik kitaplar),
- Masallar (halk masalları, klasik masallar ve modern masallar) ve fabllar (0-6 yaş grubu için uygun değildir.),
- Öyküler (ilkokul 3. sınıftan itibaren okunan yaklaşık 50 sayfalık kitaplar),
- Biyografiler,
- Fen kitapları ve danışma kaynakları (resimli sözlük, ansiklopedi, atlas vb.),
- Romanlar, çizgi romanlar ve tiyatro eserleri,
- Şiirler, tekerlemeler, ninniler, bilmeceler ve parmak oyunları.

Okul öncesi çocuklara yönelik kitaplar şu özelliklere sahip olmalıdır:

- Evrensel tasarım ilkelerine uygun olmalı (herkesin yararlanabileceği görsel, işitsel ve dokunsal duylara hitap eden kitaplar olmalı),
- Güzel kitap algısının çocukta yerleştirilmesi ve estetik duygusunun geliştirilmesi için çocuk kitapları nitelikli malzemeden üretilmeli; sert kapaklı ve iplik dikişli olmalı,
- Kitaplarda metin-resim iş birliği olmalı (metin ve resim aynı sayfada yer almalı),
- 3-6 yaş grubuna yönelik kitaplar en fazla 32 sayfalık, bol resimli ve az yazılı olmalı (1/4 yazı, 3/4 resim nispetinde),

- Çocuğun yaş, gelişimsel özellik, ilgi ve ruhsal ihtiyaçlarına uygun; zevkle okunur nitelikte olmalı,
- Dili basit, sade ve dil bilgisi kurallarına uygun olmalı,
- Gereksiz noktalama işaretleri, deyimler, atasözleri ve hayali tasvirlerle yer verilmemeli,
- Uzun ve devrik cümleler içermemeli,
- Çocukların sözcük hazinesini geliştirecek nitelikte olmalı,
- Argo kelimeler kullanılmamalıdır.

Bebeklerin ve küçük çocukların konuşma gelişimlerini desteklemek ve ayrıca, keşfetme, algılama ve okuryazarlık gereksinimlerini karşılamak üzere, alan uzmanları veya bu konuda eğitim almış kütüphaneciler tarafından parmak oyunları, bebek jimnastiği, eğitsel oyunlar, şiir ve tekerleme etkinlikleri düzenlenmelidir.

Çocuğun dil gelişimini desteklemek için, kitap okuma faaliyeti sona erdikten sonra, çocukla birlikte kitabın yazım özellikleri, noktalama işaretleri, kitabın nasıl başladığı, nasıl bittiği, cümlelerin özellikleri, hangi seslerin sık kullanıldığı konuşulmalı ve tartışılmalı, kitaplardaki bazı önemli olaylar canlandırılmalıdır.

Ailelerin ve okul öncesi eğitimi veren öğretmenlerin, okuma kültürünün oluşturulması ve kütüphane kullanım alışkanlığının geliştirilmesi hususlarında bilinçlenmeleri ve bu konuda düzenlenecek çeşitli etkinliklerle (tanıtım etkinlikleri, toplantılar, hizmet içi eğitim programları vb.) gerekli bilgi ve donanıma sahip olmaları sağlanmalıdır. Bu kapsamda, kütüphanelerde ailelere, öğretmenlere ve bakıcılara kitap okuma, kütüphaneyi kullanma ve masal-öykü anlatma teknikleri ile ilgili eğitim de verilmelidir.

Çocuk kütüphaneleri mekânsal olarak çevresinden kopuk olmamalı, mümkün olduğunca mahalle içinde yer almalı ve insanların yaşamına dokunmalıdır. Çocuk kütüphanelerinin çevresiyle etkileşim kurabilmesi ve sürdürülebilmesi için, çocukların belli ihtiyaçlarını karşılayacak eğitim programlarına ev sahipliği yapması sağlanmalıdır.

Erken okuryazarlığı geliştirmek ve okumaya hazırlama etkinliklerini desteklemek amacıyla, kütüphanelerde dağıtılmak üzere anne ve babalara yönelik bilgilendirme broşürleri ile çocuklara yönelik etkinlik tanıtım broşürleri hazırlanmalı; kütüphane içinde yapılan etkinlikleri duyuran ve düzenli aralıklarla değiştirilebilen bir pano ya da duvar oluşturulmalı ve bu alanın çocukların ilgisini çekebilecek görsellerle zenginleştirilmesi sağlanmalıdır.

Okul öncesi dönem çocukların bakımı ve eğitimi konusunda, çocuk kütüphanelerinde gerçekleştirilecek faaliyetlere ailelerinin katılımının sağlanması kapsamında;

- Bebek ve çocukların dil ve okuma becerilerinin gelişimi için okumanın / sesli okumanın önemi konusunda aileler bilgilendirilmeli,
- Çocukların gelişimi ve okul öncesi becerilerini iyileştirmeye yönelik olarak aileler ve bakıcılar sesli okuma ile kitapların ve diğer materyallerin kullanımı konularında bilgilendirilmeli,
- Çocuk kütüphanesindeki materyallerin ve kaynakların yaş gruplarına uygunluğu konusunda aileler ve bakıcılar bilgilendirilmeli,
- Çocuklara, ebeveynlere ve bakıcılara, farklı aile yapılarının ve kültürlerin işlendiği öyküler anlatılmalı,
- Kütüphanelerin önemi noktasında aileler ve bakıcılar bilinçlendirilmeli,
- Ailelere ve bakıcılara kütüphane kültürü kazandırılmalıdır.

Kütüphanelerin kapalı veya açık alanlarında su, kum, çamur ve lego benzeri malzemelerle oynanan oyunlar ile zekâ geliştirici oyunların yer aldığı bölümler bulunmalıdır.

Kütüphanelerin iç ve dış mekânlarında görsel okuryazarlığı destekleyecek malzemeler (levhalar, işaretler, resimler, yönlendirme tabelaları) kullanılmalıdır.

Hizmet içi eğitim programlarıyla, okul öncesi döneme özel olarak, kütüphanelerde oluşturulacak bölümlerin fiziksel özellikleri ve tasarımları hakkında bilgilendirme yapılmalı; bu çalışmalarda ulusal ve uluslararası düzeydeki iyi örnekler sergilenmeli ve yerel düzeydeki iyi örnekler ödüllendirilerek kütüphane çalışanları bu konuda teşvik edilmelidir.

Her çocuk kütüphanesinde çeşitli faaliyetler için (sergi, konferans, drama, atölye vb.) kullanabilecek en az bir adet çok amaçlı salonun olması sağlanmalıdır.

Çocuk kütüphanelerinde ortopedik sorunları olan çocuklar başta olmak üzere, tüm çocukların kütüphane kaynaklarına rahatça erişmesini sağlayacak yatay yerleştirme sistemi uygulanmalıdır.

Çocuk kütüphanelerindeki mobilyalar ve iç mekân unsurları, 0-6 yaş çocuklarının fiziksel özelliklerine ve çocuk sağlığına uygun şekilde doğal malzemelerle tasarlanmalı ve üretilmelidir. Kütüphane materyalleri ile basılı yayınlar, çocuğun boyuna uygun raflarda, yatay olarak sergilenmelidir.

Okuma alanları çocukların kendi istekleri doğrultusunda (oturarak, yatarak, sallanarak, bağdaş kurarak, tek başına ya da grupla birlikte) okuma yapmalarına imkân sağlayacak fiziksel niteliklere sahip olmalıdır.

Çocuk kütüphanelerinde ailelerin kullanacakları çocuk bakım ve emzirme alanları ile yetişkin ve çocuk lavabo ve tuvalet yeterli sayıda ve uygun boyutta inşa edilmelidir.

Kütüphane sadece iç mekân olarak düşünülmeyp, kütüphane dışı mekânlar da (bahçe, avlu vb.) okumaya elverişli alanlar olarak tasarlanmalıdır (çadırlar, bungalovlar, sallanma ve tırmanma alanları, tek başına ya da grup olarak kullanıma uygun sistemler vb.).

Çocuk kütüphanelerinin girişleri diğer kütüphanelerden farklı olarak çocukların ilgisini çekebilecek nitelikte, ancak üzerinde gereksiz ve fazla sayıda uyararı barındırmayacak şekilde inşa edilmelidir.

Çocuk kütüphanelerinde çocuk ve yetişkinlerin kullanabileceği, sağlıklı ve hijyenik yiyecek-içeceklerin sunulacağı bölümler oluşturulmalıdır.

“Çocuk Kütüphanelerinde Okul Öncesi Dönem” ana konusu bağlamında, çalışan Çalıştay’ın ki 2. Grubu’nun, genel kapsamdaki önerilerini aşağıdaki maddeler içerisinde sunmak mümkündür;

- Kütüphanelere alınacak materyalleri ve seçim ölçütlerini belirlemek üzere il kültür ve turizm müdürlükleri koordinasyonunda, her ildeki ilgili uzmanların katılımıyla seçici kurullar oluşturulmalı; bu kurullar yoluyla materyal seçme kuralları ve ölçütleri belirlenmeli ve yerelden gelen verileri değerlendirerek ulusal düzeyde ortak ölçütleri belirleyecek bir üst kurul oluşturulmalıdır. Yerel ölçekte oluşturulacak bu kurulların siyaset üstü olması ve objektif ölçütlerle seçim yapması sağlanmalıdır.
- Çocuk kütüphaneleri yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde, sokak çocukları ve yoksul çocuklara özel hizmetler geliştirmeli; çocuk kütüphanelerinde kullanılabilir ikinci el kitap ve oyuncakların sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı gruplara hediye olarak verilebileceği bölümler oluşturulmalıdır.
- Anadolu’da pilot bölgeler belirlenerek Türk kültürüne özel oyunların tanıtımı yapılmalı ve bu oyunların eğitim faaliyetlerinde kullanılması sağlanmalıdır.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında gönüllülük çalışmaları temelindeki iş birliği olanakları arttırılmalı ve bu yolla, personel ihtiyacı olan çocuk kütüphanelerinde gönüllü çalışmak isteyenler için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın yayıncılık faaliyetleri kültür ve sanat alanındaki prestij eserlerle sınırlı kalmamalı; Bakanlık, çocuk yayıncılığı alanına tekrar girmeli; çocuk edebiyatı yayıncılığını ve dolayısıyla çocuk kitapları yayımlama konusunu gündemine alarak, bu konuda öncü ve yön belirleyici bir rol oynamalıdır.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı yeni çıkan uygun içerikli her çocuk kitabından belli bir oranda satın alarak halk kütüphanelerine dağıtılmalıdır.

- 0-6 yaş grubu çocuklar için özel olarak hazırlanmış ve içinde ailelerin çocuk gelişimi ve bakımı konusunda faydalanacakları kitapların da olduğu; zekâ oyunları, eğitici materyaller ve faaliyet kitlerinden oluşan paketler, çocuk kütüphaneleri aracılığı ile ailelere ödünç verilmelidir.
- Kütüphanelerde çocuk bakımı ve eğitimiyle ilgili olarak ailelere yönelik bilgilendirici broşürler hazırlanmalı ve dağıtılmalı; ayrıca diğer kurumlar ve özel kuruluşlarca hazırlanan bilgilendirici basılı, sesli ve dijital materyaller kütüphanelerde kullanıcılarına sunulmalıdır.
- Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi'ne ev sahipliği yapan bina, iç ve dış yapı düzenlemeleri yapılarak örnek teşkil edecek şekilde bağımsız bir çocuk kütüphanesine dönüştürülmelidir.
- Beş yıl içerisinde, her ilde en az bir tane olacak şekilde bağımsız çocuk kütüphaneleri hizmete sunulmalı ve gezici kütüphanelerin sayısı arttırılmalıdır.
- Kütüphane materyali seçimi ve alımına ilişkin işlemler merkezîyetçi yapıdan kurtarılmalı ve yerelde kitap alımı kolaylaştırılmalıdır.
- Kütüphaneciler ve öğretmenler, çocuklara yönelik doğru eğitsel materyallerin temin edilmesi, özel nitelikte materyallerin tasarlanması ve üretilmesi konularında kendilerini geliştirmeli ve bu konuda eğitimler almalıdır.
- Son yıllarda önem kazanan “erken okuryazarlık” ya da “filizlenen okuryazarlık” kavramları hakkında ebeveynler ve kütüphaneciler bilinçlendirilmelidir.
- Çocuğa, okuyacağı kitabı seçme hakkı tanınmalıdır.
- Üniversitelerin okul öncesi, rehberlik ve psikolojik danışmanlık, psikoloji, özel eğitim, sosyal çalışma, sağlık (hemşirelik) bölümlerinden öğrencilerin staj yapmaları veya topluma hizmet uygulamaları kapsamında kütüphanelerde ailelere yönelik hizmet vermeleri sağlanmalı; kütüphaneciler bu imkânları oluşturmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği için iletişime geçmelidir.

ÇOCUK KÜTÜPHANELERİNİN
AİLE VE SOSYAL ÇEVRE
İLE İLİŞKİSİ VE NİTELİKLİ
HİZMET SUNUMU

Çalışma grubu

- Prof. Dr. BERAT **BİR** Marmara Üniversitesi (Moderatör)
Doç. Dr. ESRA İLKAY **İŞLER** Gazi Üniversitesi
Öğr. Gör. SELÇUK **AYDIN** Bezmialem Vakıf Üniversitesi
Psk. Dr. NİHAN **TEMİZ** Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu
DR. OLGUN **GÜNDÜZ** Daire Başkanı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
ZEYNEP **GEDİKOĞLU** Kütüphaneci, Bağcılar Belediyesi
NURETTİN **MİDİLLİ** Diyanet İşleri Başkanlığı Kütüphaneler Koordinatörü
MERVE **YAVUZDEMİR** Şehir ve Bölge Plancısı, KYGM
PATRICIA **SINAV** Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

Raportörler

- AHMET FURKAN **ÜNAL** Kütüphaneci, KYGM
HAZAL BETÜL **YILMAZ** KYGM

“Çocuk Kütüphanelerinin Aile ve Sosyal Çevre ile İlişkisi ve Nitelikli Hizmet Sunumu” ana konusu bağlamında faaliyet gösteren Çalıştay 3. Grubu, çalışmalarını -esas olarak- aşağıda sıralanan beş alt başlık çerçevesinde yürütmüştür:

- 1-Çocuk kütüphanelerinin aileyi eğitme misyonu,
- 2-Çocuk kütüphanelerinin çevre ile iş birliği yapma misyonu,
- 3-Çocuk kütüphanelerinin fırsat eşitsizliklerini giderme misyonu,
- 4-Çocuk kütüphanesinde görev yapan kütüphanecilerin iletişim becerileri,
- 5-Çocuk kütüphanelerinde nitelikli hizmet sunumu.

Grup, **“Çocuk kütüphanelerinin aileyi eğitme misyonu”** alt başlığı kapsamında, *“Aile tutumları ve yaklaşımları”*; *“Aileyi kütüphane kullanıcısı yapabilmek için çalışmak”*; *“Çocuklar, ebeveynler ve bakıcılar için çeşitli etkinlikler sunmak”*; *“Dezavantajlı ailelerin toplumla uyum sürecini kolaylaştırmak”*; *“Materyal seçimi ve kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesi sürecine aileleri ve çocukları da dâhil etmek”* ve *“Kütüphane kullanımı ve bilgi okuryazarlığı eğitimi vermek”* şeklinde tanımlanmış olan konularda değerlendirmelerde bulunmuş ve somut görüşlere ulaşmıştır.

“Çocuk kütüphanelerinin çevre ile iş birliği yapma misyonu” alt başlığı içerisinde “iş birliği” odaklı görüş alışverişinde bulunmuş olan Grup, bu çerçevede, *“Okullarla iş birliği”*; *“Sağlık kurumları ile iş birliği”*; *“Belediyeler ve yerel yönetimlerle iş birliği”*; *“Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak için öğretmenlerle iş birliği yapmak ve onlara danışma hizmeti sunmak”*; *“Kreşlerle iş birliği”*; *“Bakımevleriyle iş birliği”* ve *“Zorunlu mahkûmlar¹ bağlamında ceza ve tutukevleriyle (ceza infaz kurumları) iş birliği”* biçiminde formüle edilmiş olan konular bağlamında öneriler oluşturmuştur.

“Çocuk kütüphanelerinin fırsat eşitsizliklerini giderme misyonu” alt başlığı, Grubun, *“Çocukları güçlendirmek ve çocukların özgürlüğünü ve güvenliğini savunmak”*; *“Çocukları kendine güvenen ve yeterli bireyler olmaya teşvik etmek”*; *“Yaratıcı programlar ve öykü okuma hizmeti sunmak”*; *“Okuma ve okuryazarlık eğitimleri sunmak”* ve *“Dezavantajlı çocuklar (engelliler, mülteciler, sosyo-ekonomik seviyesi düşük olanlar, üstün zekâlılar vb.)”* konularında tartışarak, somut ve uygulanabilir önerilere ulaştığı önemli bir başlık hüviyetindedir.

1 “Zorunlu mahkûm” kavramıyla, annelerinden dolayı zorunlu olarak ceza ve tutukevlerinde kalmak durumunda olan çocuklar kastedilmektedir.

“Çocuk kütüphanesinde görev yapan kütüphanecilerin iletişim becerileri” alt başlığı, Grup üyelerinin önemle üzerinde durarak, *“Çocuklarla iletişim kurabilmek”*; *“Aile ile iletişim kurabilmek”*; *“Çocuk kütüphanesinde çalışacak kütüphanecilerin çocuk pedagojisi konusundaki yeterliliği”*; *“Çocuk kütüphanesinde görev alacak kişiler”*; *“Çocuk kütüphanesinde çalışacak kütüphanecilere çocuk uzmanlığı eğitimi verilmesi”* ve *“Çocuk kütüphanesinde görev yapacak kütüphanecilere çocuk psikolojisi eğitimi verilmesi”* konularında değerlendirmelerde bulunarak, önerilere ulaştığı çok önemli bir başlık olmuştur.

Grup, son olarak, **“Çocuk kütüphanelerinde nitelikli hizmet sunumu”** alt başlığı çerçevesinde, *“En iyi uygulamaları takip etme”*; *“Çeşitli materyallerin ödünç verilmesi”*; *“Çocuklara, ailelere ve okullara bilgi ve danışma hizmeti sunulması”*; *“Çocuklara ve ailelere materyal seçiminde yardım edilmesi”*; *“Çocuk edebiyatçılarıyla daimi paydaşlık; süreli ve sürekli projeler, faaliyetler”*; *“Pedagoglarla daimi paydaşlık”*, *“Çocuk gelişimi uzmanları ve çocuk dernekleriyle daimi paydaşlık; süreli ve sürekli projeler, faaliyetler”* ve *“Bilgi paylaşımı, karşılıklı danışmanlık ve sponsorluk bağlamında çocuk yayıncılarıyla paydaşlık”* konularında fikir üreterek, bu başlıkların hayata geçirilmesi noktasında yön verecek önerilere ulaşmıştır.

3. Grubun iki güne yayılmış olan altı çalışma oturumu sonrasında aldığı kararlar / öneriler ise şunlardır:

Ailelerin ve okul öncesi eğitimi veren öğretmenlerin, okuma kültürünün oluşturulması ve kütüphane kullanım alışkanlığının geliştirilmesi hususunda bilinçlenmeleri ve bu konuda çeşitli tanıtım etkinlikleri, toplantılar, hizmet içi eğitim programları vb. ile eğitim almaları sağlanmalıdır.

Annelere doğumla birlikte “*anneler ve çocuk yetiştirme*” ile ilgili kitap setleri verilmeli; daha sonra çocuğun gelişimine göre, nitelikli çocuk kitapları hediye edilmeli ve bu uygulama sürdürülebilir şekilde ülke genelinde yaygınlaştırılmalıdır.

Okul öncesi çocukların bakımı ve eğitimi konusunda çocuk kütüphanelerinde gerçekleştirilecek faaliyetlere ailelerinin katılımı sağlanmalı; bu çerçevede, aileler ve bakıcılar, kütüphanelerin önemi konusunda geniş biçimde bilgilendirilmeli ve bilinç düzeylerinin yükseltilmesine çalışılmalıdır.

Kütüphane kullanımı, kütüphane kültürü ve okuma alışkanlığı konularındaki bilinçlendirme sürecine sadece anne-babalar değil, “*geniş aile*” kavramı içerisinde değerlendirilen anneanne, büyükbaba, babaanne gibi büyükler de dâhil edilmelidir.

Ailelere ve bakıcılara kütüphane kültürü ve okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır.

Aile fertleri en yakın kütüphaneye planlı olarak gitmeli ve bu planlı ziyaretler sayesinde, kütüphane hayatın bir parçası haline getirilmelidir/ gelmelidir.

Kitap okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığı ve kültürünün ailede başladığı gerçeğinden hareketle, bu konulara yönelik aile içi etkinliklerin çok büyük önem arz ettiği dikkate alınmalı ve kütüphaneler tarafından buna yönelik eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri düzenlenmelidir.

Anne, baba ve anneanne, büyükbaba gibi büyükler çocukla birlikte kitap okumalı, çocuğuyla/ torunuyla birlikte kitap okuma etkinlikleri yapmalıdır.

Kütüphaneler sadece çocuklara değil, velilere de kitap önerilerinde bulunmalıdır.

Kütüphaneleri çocuklar da geliştirebilmeli; bu çerçevede, onlar da kendi oyuncaklarını, kitaplarını ve teknolojik cihazlarını kütüphaneye bağışlayarak, koleksiyonun gelişmesine katkıda bulunabilmelidir. Bu durumun, çocuğun kütüphaneye aidiyetine önemli oranda etki edeceği önemle dikkate alınmalıdır.

Çocukları uykudan önce masal anlatarak/ okuyarak uyutmanın, kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı ediniminde son derece önemli olduğu göz önünde bulundurularak; çocuk kütüphanesi tarafından ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesine yönelik eğitimler verilmelidir.

Özellikle çekirdek ailenin iki temel üyesi olan anne ve babanın her konuda rol model olduğu gerçeğinden hareketle, çocuğun gelişimi noktasında son

derece önemli olan bu iki aktörün medya ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin yükseltilmesine yönelik bilgilendirme çalışmaları yürütülmelidir.

Medya ve bilgi okuryazarlığı konusunda, anne ve babalardaki yüksek bilgi ve bilinç düzeyinin, çocukların bilgisayar ve cep telefonu karşısında geçireceği süre ile televizyon izleme alışkanlığının denetimi (izlenilen program, süre vb.) konusunda sağlayacağı yarar mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Dezavantajlı gruplar Türkiye'nin her yerinde farklıdır. Dolayısıyla bu grupların her coğrafi bölgeye ve kimler olduğuna göre bir tanımlama yapılarak, verilecek hizmetin türü ve niteliği mutlaka yapılacak etkili analizler sonrasında elde edilecek bulgular doğrultusunda planlanmalıdır.

Dezavantajlı çocukların, özellikle mülteci çocukların ve ailelerin kısmen başardıkları toplumla bütünleş(tir)me konusunda tanıtım faaliyetleri (çeşitli özelliklerde toplantılar) yapılmalı ve bilgilendirmeye yönelik yayınlar (broşürler, rehberler, kitaplar vb.) hazırlanarak dağıtılmalıdır.

Kütüphaneler, aileleri ve bilhassa anne ve baba gibi çocuğun en yakınındaki büyükleri kütüphaneye çekebilmek için, aynı zamanda ailelerin temel ve sosyal hayata yönelik ihtiyaçlarına cevap verecek bilgilendirme faaliyetleri (iş bulma, kiralık ev bakma vb.) yürütmelidir. Bu noktada, halk kütüphaneleri ve çocuk kütüphanelerinin yerel hizmet kurumları olmalarından hareketle, özellikle yerele yönelik bilgilerin paylaşıldığı bilgilendirme panoları oluşturulmalı; kütüphane web sayfalarında bu konuya ilişkin bölümler hazırlanmalıdır.

Kütüphaneler, çevresiyle etkileşim hâlinde, toplumun belli ihtiyaçlarını karşılayacak eğitim programlarına (teknoloji okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, el sanatları vb.) ev sahipliği yapabilmelidir.

Belediyeler, sağlık kurumları ve kütüphaneler iş birliğinde, yeni doğan bebekler ile aileleri doğrudan kütüphane üyesi yapılabilmeli ve belirli aralıklarla hem çocuğa hem de aileye kitap paketleri gönderilebilmelidir.

Çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırma konusunda kreşler etkin olarak değerlendirilmelidir. Bu konuda kreş ve gündüz bakım evleri ile halk kütüphaneleri ve çocuk kütüphaneleri arasında iş birliğine gidilerek, çocuklara kitap sevgisini kazandıracak etkinlikler yapılmalı; örneğin, kreşlerin bazı çalışmalarını düzenli ve planlı olarak kütüphanede yapması teşvik edilmelidir.

Kreşler ve ana sınıfları ile kütüphaneler arasında koordinasyon olması çok faydalı sonuçlar doğurabilecektir. Kreş, ana sınıfı ve anaokullarına devam eden öğrencilerin kütüphane ziyaretlerinde bulunmaları sağlanarak, çocukların hayâl dünyasına ve günlük yaşamlarına kütüphane kavramı ve kurumu dâhil edilmelidir.

Anaokullarında ilgi köşeleri yerine, “*anaokulu kütüphanesi*” kurulmalıdır. Bu sayede, çocukların küçük yaştan itibaren kurallara uygun şekilde ödünç kitap alıp vermeyi öğrenebileceği ve bunun da ötesinde, kütüphane kültürünü kazanabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Öğretmen, psikolog vb. farklı meslek gruplarından uzmanların kütüphanelere giderek yaşama dair konularda bilinçlendirme çalışmaları yapması ve okumayı sevdirmeye üzerine seminerler vermesi sağlanmalıdır.

Çocuk kütüphanelerinde, ebeveynlerin ağırlandığı bölümlerde, çocuk bakım ve eğitimi hakkında bilgiler içeren kitap ve süreli yayınların yer aldığı bölümler oluşturulmalıdır.

Kütüphaneci ve öğretmenler, çocuklara yönelik doğru eğitsel materyallerin temin edilmesi, özel nitelikte materyallerin tasarlanması ve üretilmesi konularında kendilerini geliştirmeye açık olmalı ve bu konuda eğitilmelidir.

Çocuklarda aidiyet duygusu olduğu anda öğrenmesinin daha kolay olduğundan hareketle; kitap, okuma ve kütüphane konusunda çocuğun daha fazla ilgili olmasını sağlayabileceği için, evde çocuğun kendisine ait bir kitaplık oluşturulmalıdır.

Çocuk kütüphaneleriyle erken tanışma ve aidiyet duygusunun geliştirilebilmesi bağlamında, doğumla beraber çocuklara ve aile bireylerine özel tasarımı kütüphane üyelik kartı verilmeli; bu kartlara sahip olan çocuk ve ailelerine yönelik olarak, kütüphaneye bağlayıcı ve sağlanan bağı güçlendirici etkinlikler hazırlanmalıdır.

Çocuk kütüphaneleri ile halk kütüphanelerinin çocuk bölümleri tarafından hizmet verilen hedef kitle en iyi şekilde belirlenmelidir. Böylelikle profili belirlenen kullanıcı kitlesinin ihtiyaçları doğrultusunda daha isabetli etkinlikler düzenlenebilecektir. Bu noktada, hizmet verilen bölgede yaşayan farklı toplumsal kümelere mensup bireyler, kütüphane kullanıcısı olmalarına yönelik olarak kütüphane tanıtım günlerine davet edilmelidir.

Çocuk kütüphanelerindeki hizmetlerin etkin şekilde sunulabilmesi bağlamında okullarda görev yapan bütün personele (yöneticiler, öğretmenler, çalışanlar) yönelik bilgilendirmeler yapılarak, bu kütüphanelerin verimli kullanımı hakkında eğitimler verilmeli ve bu sayede bilinç düzeyleri yükseltilmelidir.

Kütüphaneler, aile ve çocuğa yönelik olarak, kitap okuma alışkanlığının kazandırılması ve ayrıca, okuma ve kütüphane kültürünün aşılması bağlamında, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde olmalıdır.

Yaşamboyu öğrenme etkinliklerinin zenginleştirilmesi konusunda, çocuk ve halk kütüphaneleri diğer kütüphanelerle ve ilgili kuruluşlarla (Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, belediyeler, yerel yönetimler, sivil

toplum kuruluşları, üniversiteler vb.) iş birliği içinde çalışmalı ve bu çerçevede ortak proje ve programlar geliştirilmelidir.

Kütüphanelerde “gönüllülük” kavramı, mevzuat kapsamında tanımlanmalı ve uygulamaya yönelik yöntemler belirlenmelidir. Bu çerçevede, çok çeşitli sosyal kesimlerle (üniversite öğrencisi, ev hanımı, emekli, eğitimci vb.) yoğun şekilde iletişim ve iş birliği içerisinde bulunulmalıdır.

Kütüphaneler, halkla ilişkiler amacıyla ve başka kazanımlar bağlamında farklı kurumlarla iş birliği yapmalı; bu çerçevede, topluma katkı sağlayacak projeler kapsamında paydaş olabilmelidir.

Park, otobüs durağı vb. kamusal alanlara broşür, kitap vb. halkla ilişkiler araçları bırakılarak, halkın çocuk kütüphaneleri ve hizmetleri konusunda bilinçlendirilmesine çalışılmalıdır.

Yeni kuşağa mensup bireyleri (dijital yerliler) kütüphaneye çekebilmek için halkla ilişkiler çalışmalarının yapılması zorunludur. Bu doğrultuda, hizmet alanındaki mahallelerin muhtarları ve bölgedeki sivil toplum örgütleriyle iş birliğine gidilerek, “o bölgede kaç aile var”, “bu ailelerde kaç çocuk var” gibi soruların cevaplarına ulaşılabilmeli ve onlara yönelik etkin halkla ilişkiler çalışmaları yapılarak kütüphaneye üyelikleri sağlanmalıdır.

Çocuk kütüphaneleri ve bünyelerinde çocuk bölümü bulunduran halk kütüphaneleri tarafından yürütülen halkla ilişkiler faaliyetleri planlı ve sürekli olmalıdır.

Çocuk kütüphanesi, sunduğu hizmetlerden kütüphaneye gelerek yararlanma imkânı bulamayan çocuklara (onkoloji kliniğinde yatanlar gibi), il halk kütüphanesi iş birliğinde geçici kitaplıklar kurulmak suretiyle nitelikli hizmetler (kitap okuma, ödünç verme, oyun vb.) ulaştırmalıdır. İmkânlar elverdiğince bu hizmetler üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi (BBY) bölümlerinden mezun olmuş kütüphaneciler eliyle sunulmalıdır.

Çocuk kütüphanesi hizmetleri, kütüphaneye gelmeyecek durumda olan mülteci çocukların yaşadığı alanlara da götürülmelidir.

Sevgi evlerinde yaşayan çocukların toplumla sağlıklı biçimde bütünleştirilebilmesine katkı vermek amacıyla, halk kütüphaneleri tarafından buldukları yerde kütüphane hizmeti sunulmalı ve/ veya düzenli aralıklarla kütüphaneye ulaşabilmeleri noktasında organizasyonlar yapılabilir.

Dezavantajlılık noktasında, birçok belediye tarafından yürüyemeyen fiziksel engelli çocuklara yönelik olarak evlerinde kitap okuma etkinliği düzenlenmektedir. Bu hizmetin çocuk kütüphanesi ve halk kütüphanesi ile belediyelerin iş birliğinde genişletilmesi için çaba harcanmalıdır.

Dezavantajlı çocuklar ve aileleri için kütüphane odaklı çalışmalar yapılmalıdır. Bu kapsamda, sesli kütüphane, engelli çalışma bölümünün kurulması ve görme engelliler için sesli kitap kayıtlarının oluşturulması gibi uygulamalar gerçekleştirilmelidir.

Ceza ve tevkif evlerinde bulunan anne ve babaları rehabilite edebilmek amacıyla, çocukları için görüntülü olarak kitap okumaları sağlanarak, bu kayıtlar çocuklarıyla buluşturulmalıdır. Bu uygulamanın, hem anneler ve babalar, hem de çocukların gözünde kütüphanelerin önemini ve değerini önemli oranda yükselteceği dikkate alınmalıdır.

Çocuk kütüphanesi, yaşlı bakım evlerinde kalan kimsesiz yaşlıların genç nesiller ile masallarını paylaşmaları noktasında öncülük ederek; bir yandan bu kişilerin yaşam kalitelerinin yükselmesine katkı sağlarken, diğer yandan da yeni kuşakların tarihsel ve kültürel birikimlerden yararlanmasına zemin hazırlamalıdır.

Annelerinden dolayı -âdeta- zorunlu mahkûm pozisyonunda olan çocuklar için ceza ve tevkif evlerinde oyuncak, bilgisayar vb. donanımlara sahip, olabildiğince geniş ve nitelikli kütüphaneler oluşturularak, çocukların nitelikli kültürel etkinliklere ve kütüphane hizmetlerine katılımı sağlanmalıdır. Bu bağlamda, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı protokolünde, bu çocuklara yönelik kütüphane ve bilgi hizmetlerine ilişkin projeler başlatılmalıdır.

Anne ve babası boşanmış çocuklar da dezavantajlı gruplar kapsamında değerlendirilerek; bu çocuklara yönelik olarak, içinde bulunduğu durumu anlamalarına yardımcı olacak eğitici programlar ve eğlendirici faaliyetler düzenlenmelidir.

Halk kütüphanelerinin çocuk bölümleri ile çocuk kütüphanelerinde, özel gereksinimli çocuklara özgü ve ayrıca, diğer çocukların empati duygularını geliştirerek, özel gereksinimli çocukları anlayabilmelerine katkı sağlayacak etkinlikler düzenlenmelidir.

Kütüphanelerde otizmli çocuklara özel olarak hazırlanmış sosyal öykülere yer verilmeli ve bunların dijital sürümleri hazırlanmalıdır.

Üstün zekâlı çocuklar için yeteneklerine göre etkinlikler düzenlenmelidir. Bu çocuklarla çember etkinliklerinin yapılması; kendi yaş gruplarından önce öğrendikleri için özelliklerine yönelik farklı içerikli kitapların sağlanması, okunması ve yine aynı doğrultuda farklı çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu çerçevede, kütüphane hizmet ve etkinliklerinin planlanabilmesi için, öncelikle dünyanın gelişmiş ülkelerindeki iyi uygulamalar tespit edilmeli ve örnek alınmaya çalışılmalıdır.

Çocuk kitabı yazarlarının, dezavantajlı çocuklar için sesli kitap uygulaması çalışmalarına katılması, oldukça önemli ve değerli bir uygulamadır. Bunun başarılı bir şekilde yapılabilmesi için yayınevi sözleşmelerinde yükümlülük olarak yer alması ve üretilen sesli kitapların telif haklarını engellemeyecek şekilde kütüphane koleksiyonlarına dâhil edilmesi sağlanmalıdır.

Kütüphane çalışanlarına, halkla ilişkiler bilgilerinin geliştirilmesine yönelik eğitimler verilmek suretiyle, etkili hizmet sunabilme (güler yüzlülük, problem çözebilme, yardımseverlik vb.) konusundaki yeterlilik düzeyleri artırılmalıdır.

Çocuk kütüphanesi ve halk kütüphanesi personeline; etkili iletişim becerileri, stres yönetimi, protokol yönetimi vb. konularda eğitim verilmeli; böylelikle personelin kendini yetiştirmiş, kütüphaneyi ve kitapları seven, görünüş ve iletişim düzeyleri bakımından kabul görecektir, yaklaşılabilir ve kolaylıkla iletişim kurulabilir kişiler olmalarına çalışılmalıdır.

Etkili iletişim becerileri bağlamındaki eğitimler; çatışma yönetimi, topluluk önünde konuşma, etkin dinleme, duygusal zekâyı geliştirme, ekip yönetimi, motivasyon, zor insanlarla başa çıkmak vb. alt konu başlıklarını da içermelidir.

Kütüphaneciler ile diğer kütüphane personelinin çocukları kazanabilmeleri noktasında, halkla ilişkiler bilgilerinin yanı sıra, temel çocuk dönemi bilgisi ve pedagoji odaklı konularda eğitim almaları düşünülmelidir.

Hizmet içi eğitimler kapsamında sesin doğru kullanımı, sosyal medya, el beceri gelişimi vb. konular da düşünülmelidir. Bu eğitimlerin içeriği belirlenirken, farklı disiplinlere ait çalışmaların yer almasına özen gösterilerek, kütüphane çalışanlarının mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağlanmalıdır.

Başta kütüphaneciler olmak üzere, kütüphane hizmetlerinde görev yapan personele yönelik olarak masal okuma eğitimleri verilmelidir.

Kütüphane çalışanlarına, okul öncesi eğitimi ile ilgili olarak, aileler ve çocuklara nasıl rehberlik edebilecekleri konusunda yetiştirilmek üzere hizmet içi eğitimler verilmelidir.

Çocuk kütüphanelerinde sunulan kütüphane ve bilgi hizmetleri, geleneksel hizmetlerin yanı sıra, bugünün dijital kuşağa mensup çocuklarını da dikkate alarak çeşitlendirilmeli ve genişletilmelidir.

Yeni nesil kütüphane hizmetleri arasında yer alan kodlama eğitimi, robotik eğitimi, 3D tasarım eğitimi gibi eğitimler zaman geçirilmeden hizmetler arasına alınmalıdır.

Kütüphanelerdeki en önemli etkinliklerden biri olan aile katılımlı hikâye / masal okuma saatleri, aile ve çocuğun birlikte kaliteli zaman geçirmesini sağlamakta; bu sayede hem çocuk hem de aile, okuma alışkanlığına yönelik olumlu bir tutum geliştirmektedir.

Halk kütüphanelerinin çocuk bölümleri ve çocuk kütüphaneleri tarafından, iyi uygulama örneklerinin sunulabileceği çeşitli bilimsel ve mesleki etkinlikler düzenlenmelidir.

Kütüphanelerde, masal okuma ve sesli kitap gibi etkinliklerin bizzat çocuklar tarafından yapılması ve hatta zaman zaman bazı kütüphanecilik

hizmetlerini sunmalarına imkân verilmesi sayesinde, çocukların kütüphanelerle ve kütüphanecilerle ilişkilerinin daha da geliştirilebileceği önemle dikkate alınmalıdır.

Çocuk kütüphaneleri, kreş ve okul öncesi grubunda yer alan çocuklara yönelik olarak farklı etkinliklerin uygulanabileceği programlar oluşturmalıdır. Bu tür etkinliklerin planlanmasında ve düzenlenmesinde pedagoğ, öğretmen ve diğer ilgili uzmanlar aktör olmalıdır.

Çocukların kütüphaneye uyumu, kütüphanede nasıl davranılacağı, kitaplara yakınlık ve kitap sevgisi gibi konuların sanat ve oyun odaklı programlar vasıtasıyla öğretilmesine çalışılmalıdır.

Kütüphanelerde yaratıcı drama etkinlikleri dışında, çocukların el becerilerini ve sanata olan ilgilerini geliştirebilecek nitelikte etkinlikler düzenlenmelidir.

Kütüphanelerde kitapların yanı sıra, çok sayı ve çeşitte oyuncak bulundurulmalı ve bunlar da ödünç verilebilmeli; çocukların oyuncaklarla oynamak, eğlenmek ve sadece zaman geçirmek için de kütüphaneye gidebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Kütüphanelerin kullanıcıları çekebilmesi bağlamında yazar etkinliği (yazar-okur buluşmaları) son derece önemlidir. Bu noktada, kütüphaneye davet edilen her yazarın kendi kitabıyla ilgili bir etkinlik gerçekleştirmesi istenmelidir. Yazarların hazırlayacağı sunum, soru-cevap bölümü ve kelime oyunu gibi uygulamaların, çocukların o kitaba ilgisini çekecek aktiviteler olduğu dikkate alınmalıdır.

Aynı kapsamda, okuyucu söyleşileri yaygınlaştırılmalı; özel gün ve haftalarda yazarlar kütüphanelere daha yoğun şekilde davet edilmelidir.

0-3 yaş grubu çocukların görsel algılarını destekleyici kütüphane etkinlikleri planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Kütüphanelerle ilk kez tanışan çocuklara, motivasyon amaçlı özendirici tanışma kitleri (kırtasiye malzemeleri, halkla ilişkiler amaçlı promosyon ürünleri vb.) hediye edilmelidir.

Çocuk kütüphaneleri koleksiyonu içerisinde ailelere yol gösterecek nitelikte, uzmanlarca hazırlanmış karma kitler (kitap, oyuncak, CD, DVD vb.) sunulmalıdır.

Bir çocuk kütüphanesinin en basit, en etkili ve en güzel halkla ilişkiler faaliyetinin çocuklara kitap okuma etkinliği olduğu mutlaka göz önünde bulundurulmalı ve bu etkinlik, planlı ve sürekli olarak düşünülmelidir.

Psikolog, pedagoğ ve eğitimciler gibi konuyla ilgili uzmanlar, çocukların televizyon, tablet, cep telefonu vb. teknoloji odaklı unsurlarla yoğun iletişimlerinin duygu durumlarına ve hayâl güçlerine aşırı derecede zarar verdiğini ve bu anlamda yaratıcılığı öldürdüğünü ifade etmektedir. Bu çerçevede, kitabın ve okumanın, dolayısıyla kütüphanenin zamanın

kaliteli bir şekilde değerlendirilmesi noktasında önemli bir seçenek olduğu gösterilebilmelidir. Bu anlamda, çocukların, sosyal medyada aktif olan kişileri (youtuber, blogger vb.) dikkate aldığı ve izlediği gerçeğinden hareketle; kitap sevgisi, okuma alışkanlığı ve kütüphane kültürünün kazandırılması noktasında bu kişilerden destek sağlamak için gayret gösterilmelidir.

Halk kütüphanelerinin temel görevi olan yaşam boyu öğrenmeyi desteklemede, her yaş grubu ve özellikle hizmet politikaları son derece önemlidir. Çocukların yaşam boyu öğrenen bireyler olarak yetişmeleri noktasında, özelliklerine uygun içerikte programlar tasarlamak ve en uygun araçlarla sunmak, kütüphanelerin öncelikli görevleri arasında yer almaktadır. Yaşam boyu öğrenmeye destek kuruluş olarak kütüphaneler, bu konuda *“katma değer yaratıcı hizmetler”* geliştirmelidir.

Kütüphaneler, sundukları hizmetler ve kitap koleksiyonları açısından sık sık güncellenmeli; bu sayede, ailelerin ve çocukların motivasyonları artırıldığı gibi, heyecanlandırılmaları sağlanmalıdır.

Kütüphaneler tarafından, -gelişmiş ülkelerde halen başarıyla sürdürülmekte olan- yaz dönemi ve kış dönemi okuma programları şeklinde, sertifikalı programlar düzenlenmeli; böylelikle, çocukların kütüphaneye gelmesi konusunda süreklilik sağlanmalıdır.

“Çocuk Kütüphanelerinin Aile ve Sosyal Çevre ile İlişkisi ve Nitelikli Hizmet Sunumu” ana konusu bağlamında, genel kapsamdaki önerileri de aşağıdaki maddeler içerisinde sunmak mümkündür;

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve yerel yönetimlerin öncülüğünde, *“Akademik ve Mesleki Gelişim Danışma Kurulu”* vb. bir üst yapı içerisinde veya bağımsız bir yapıda *“Çocuk Kütüphaneleri Danışma Kurulu”* oluşturularak, bu oluşum bir protokol ile kayıt altına alınmalıdır. Bu kurul, kütüphane çalışanlarına verilecek eğitimlerin içeriğini, zamanını, yerini, yapılma biçimini ve eğitmenlerini belirleme gibi işlemlere sahip olacak şekilde yapılandırılmalıdır.

Çocuk kütüphaneleri alanında hizmet verecek bir sivil toplum kuruluşu hayata geçirilmeli ve bu kuruluşun rehberliğinde, her yönüyle (personel, koleksiyon, bina, hizmetler vb.) örnek alınabilecek nitelikte bir çocuk kütüphanesi kurulmalıdır.

“Çocuk kütüphanecisi” kavramı oluşturulmalı, çocuk kütüphaneciliği bir uzmanlık alanı olarak ele alınmalı, üniversitelerin ilgili bölümleriyle bu konuda iş birliği yapılmalı ve çocuk kütüphanelerinde, bu alanda uzmanlaşmış veya bu alana özel dersler almış kütüphaneciler görevlendirilmelidir.

Çocuk kütüphanesi konulu çalıştay, sempozyum vb. etkinliklerde mutlaka çocuklar için de bir alan oluşturulmalı ve farklı yaş gruplarından özel

olarak belirlenmiş çocukların konuyla (okuma, kütüphane vb.) ilgili görüşlerinin alınması sağlanmalıdır.

Çocuk kütüphaneleri konusunda daha sonraki çalıştaylara toplumun sosyo-ekonomik seviyesi yüksek kesimlerinden de temsilciler davet edilerek, konunun önemi aktarılmalı ve “bookstart” benzeri uygulamaların sürdürülebilir olması yolunda, -belki- KYGM öncülüğünde ve koordinasyonunda bir vakıf oluşturulmalıdır.

Çocuklar için bir platform oluşturularak; “kütüphanecilik nasıl yapılır”, “kitap nasıl yazılır”, “matbaaya nasıl gider”, “yayınlanma süreci nasıl olur” gibi soruların cevaplarını içeren atölye çalışmaları yapılmalıdır.

BBY bölümlerinin yanı sıra, ilgili lisans ve önlisans programlarında da (eğitim, çocuk gelişimi vb.) çocuk kütüphaneleri dersinin yer almasına çalışılmalıdır. Bu bağlamda, söz konusu dersin ilgili meslek liselerinin müfredatına konulması da düşünülmelidir.

Kütüphane haftaları toplumsal bir festival olarak kutlanmalı ve bu kapsamda çocuklara yönelik çok çeşitli etkinlikler sunulmalıdır. Kutlamalar çerçevesinde halk ve çocuk kütüphaneleri tarafından, masal kahramanlarından oluşan bir festival düzenlendiğinde, halkın ve çocukların ilgisini çekeceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Kütüphanelerin şehir içerisindeki yer seçiminde, ulaşım alternatiflerinin olduğu noktalar öncelikli olarak tercih edilmelidir.

Kütüphane iç mekânları “çocuk dostu” odaklı olarak tasarlanmalıdır.

Ninni ve mâni gibi, somut olmayan kültürel mirasın gelecek nesillere aktarımının sağlanabilmesi ve aynı zamanda, çok çeşitli ve düzenli etkinlikler aracılığıyla milli değerlerimizin yeni nesillere öğretilmesi vb. amaçlara yönelik olarak Milli Kütüphane’de çocuk bölümü oluşturulmalı veya başka kurumlardan bağımsız bir Çocuk Milli Kütüphanesi kurulmalıdır.

Çocuk kütüphanelerinde ve halk kütüphanelerinin çocuk bölümlerinde görev yapan personelin unvan, kadro ve iş / görev tanımları gibi özlük hakları ve statüleri konusunda mutlaka ayrıntılı çalışmalar yapılmalı; iş ilanları bu çalışmalarda elde edilen temel ölçütler çerçevesinde yapılmalıdır.

Kütüphanelerin iç ve dış mekânlarında görsel okuryazarlığı destekleyecek malzemeler (levhalar, işaretler, resimler, yönlendirme tabelaları) kullanılmalıdır.

Çocuklara özel gezici kütüphaneler oluşturulmalı; bu kütüphaneler, çocuk gelişimine uygun bölümleri içermeli ve engelli çocukların erişimine uygun şekilde tasarlanmalıdır.

Çocuk kütüphanelerinde, -orta veya uzun vadede- okul öncesi çocuklara yönelik olarak, kütüphaneci ve diğer çalışanlarla birlikte; çocuk gelişimci, okul öncesi öğretmeni, çocuk psikoloğu, rehber öğretmen ve özel eğitim öğretmeni gibi alan uzmanları istihdam edilmelidir.

Çocuğun bebekliğinden itibaren her gün görerek büyümesi noktasında, her evde kitaplık oluşturulmalı, bu kitaplık kapsamında çeşitli açılardan (renk vb.) özelliklerine uygun olmak kaydıyla, çocuğa ait bir bölüm düzenlenmelidir. İdeal olarak, mümkünse, kendi odasında çocuğa özel bir kitaplık tasarlanmalıdır.

Çocuk kütüphanelerinin -fiziki altyapı anlamında mutlaka- iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu anlamda, çocuk ve ailesinin kendisini rahat hissedebileceği, çok fonksiyonlu ve albenili kütüphaneler inşa edilmelidir.

Şehir yaşamında, kütüphane kurumu bütüncül bir kurgu olarak düşünülmeli; şehir mimarisi planlanırken büyük meydanlar ayrılmalı; bu meydanların hemen yanında kütüphaneler inşa edip, kolay ulaşım imkânları sağlanmalıdır. Bu kütüphanelerin, çocuk ve ailesinin bir günün büyük bölümünü geçirebileceği sosyal yaşam merkezleri (kitap-kafe vb.) şeklinde tasarlanmasının ziyaretçi sayısı, ziyaret sıklığı ve ziyaret süresinin uzunluğu noktasında son derece önemli olduğu dikkate alınmalıdır.

Mahallelerde, oyun parklarının çocukların evlerine yakın şekilde yapılandırılmasında olduğu gibi, yürüme mesafesinde, kolaylıkla erişilebilecek çocuk kütüphaneleri kurulmalıdır.

Kütüphanelerin şehir içindeki yerini göstermek amacıyla yapılan işaret levhalarının uygun yerlere yerleştirilmesi hususunda ısrarcı ve takipçi olunmalıdır. Bu levhaların, kütüphanelerin görünürlüğünün artırılması ve toplumsal farkındalık düzeyinin yükseltilmesi noktasında son derece önemli bir halkla ilişkiler uygulaması olduğu dikkate alınmalıdır.

Kütüphanelerde, ebeveyn ve bakım veren ile çocuğun birlikte paylaşabileceği alanlar (oyun alanları, dinlenme vb.) ayrılmalıdır.

Çocuk kütüphanelerinde ve halk kütüphanelerinin çocuk bölümüne yakın alanlarda, küçük yaştaki bebekler ve çocuklar için alt değiştirme ve emzirme odası gibi kolaylıklara yönelik iç mekânlar oluşturulmalıdır.

Kütüphaneler tarafından ödüllendirme uygulamalarının gerçekleştirilmesi, kullanıcı motivasyonu açısından son derece önemlidir. Diğer bir ifadeyle, "ayın en çok kitap okuyanı" (çocuklar ve aile bireyleri için), "en başarılı kütüphane" vb. ödüllendirmeler yapmak, verimliliği ve motivasyonu artırma noktasında çok büyük bir öneme sahiptir. Bu tür uygulamaların bazı halk kütüphaneleri tarafından yapıldığı bilinmekle birlikte, bu durum, bütün kütüphaneler ve kütüphanelerin bağlı olduğu ana birim (Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü) tarafından da önemle değerlendirilmelidir.

**ÇOCUK
KÜTÜPHANELERİNDE
NİTELİKLİ KOLEKSİYON
OLUŞTURMA**

Çalışma grubu

Prof. Dr. SEDAT SEVER	Ankara Üniversitesi (Moderatör)
SEDAT AKÇAKOYUNLUOĞLU	Daire Başkanı, KYGM
Yrd. Doç. Dr. ŞEBNEM GÜRSOY ULUSOY	Gelişim Üniversitesi
Dr. MEHLİKA KARAGÖZOĞLU ASLIYÜKSEK	Marmara Üniversitesi
ÇİĞDEM ORUÇ	Psikolog, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
MUSTAFA DOĞRU	Yayıncı
MELİH TUĞTAĞ	Yazar
MEVLANA İDRİS ZENGİN	Yazar
TÜLİN KOZİKOĞLU	Yazar

Raportörler

MEHMET DEMİR	Şube Müdürü, KYGM
MUHAMMED ÖNEY	Memur, KYGM

Temel çalışma konusu “Çocuk Kütüphanelerinde Nitelikli Koleksiyon Oluşturma” şeklinde belirlenen Çalıştay 4. Grubu, bu ana konu odağında olmak üzere, çalışmalarını aşağıdaki beş alt başlık çerçevesinde gerçekleştirmiştir;

- 1-Çocuk kütüphanesi koleksiyonuna seçilecek çocuk yayınlarına karar verme,
- 2-Çocuğun gelişim sürecinde çocuk kütüphanelerinden yararlanma,
- 3-Çocuklara okuma alışkanlığı edindirme sürecinde çocuk kütüphanelerinden yararlanma,
- 4-Çocuk yayınlarının sahip olması gereken içerik özellikleri,
- 5-Çocuk kütüphanesinde yer alması gereken materyaller ve seçim ölçütleri.

Grup, “**Çocuk kütüphanesi koleksiyonuna seçilecek çocuk yayınlarına karar vermek**” alt başlığı içerisinde, “*Çocuk kitaplarının resim ve dil özellikleri*”; “*Değerler eğitimi teması*”; “*Sürelî yayınlar*”; “*Çocuğa uygunluğuna karar vermek*”; “*Din/ İlahiyat uzmanlarının görüşlerine başvurmak*”; “*Çocuk edebiyatçılarının görüşlerine başvurmak*” şeklinde belirlenmiş olan konuları değerlendirerek, bu konuda öneriler ortaya koymuştur.

“**Çocuğun gelişim sürecinde çocuk kütüphanelerinden yararlanma**” alt başlığını, “*Öğrenme yeri olarak çocuk kütüphaneleri*”; “*Eğlenme yeri olarak çocuk kütüphaneleri*”; “*Dinlenme yeri olarak çocuk kütüphaneleri*”; “*Çocukların dil gelişiminin desteklenmesi*”; “*Okula hazır olma sürecinin desteklenmesi*” ve “*Okumaya hazır olma sürecinin desteklenmesi*” konuları odağında ele alan Grup, bu konular bağlamında öneriler sunmuştur.

“**Çocuklara okuma alışkanlığı edindirme sürecinde çocuk kütüphanelerinden yararlanma**” alt başlığı, Grup tarafından, “*Kütüphanelerde yapılacak faaliyetler*”; “*Okullarla iş birliği*”; “*Aile ile iş birliği*”; “*Çocuk edebiyatı yazarlarıyla iş birliği*” ve “*Projeler geliştirmek*” başlıkları temelinde tartışılarak, somut ve uygulanabilir önerilere ulaşılmıştır.

4. Grup, “**Çocuk yayınlarının sahip olması gereken içerik özellikleri**” alt başlığını, “*Kitaplarda resimleme*”; “*Yüksek nitelik*”; “*Yaşa uygunluk*”; “*Güncel ve doğru bilgi içermesi*”; “*Farklı görüşleri yansıtması*”; “*Şiddet unsurları içermemesi*”; “*Evde eğitim*”; “*Din eğitimi*” ve “*Sanat eğitimi*” konuları çerçevesinde değerlendirerek, önemli önerilerde bulunmuştur.

Grup, son olarak, “**Çocuk kütüphanesinde yer alması gereken materyaller ve seçim ölçütleri**” alt başlığı kapsamında, “*Yazılı materyaller*”; “*Görsel-işitsel materyaller*”; “*Oyuncaklar*”; “*Tüketilebilecek oyun malzemeleri (kâğıt, kalem, kırtasiye malzemeleri, oyun hamuru vb.)*” ve “*Çevre için (okul, aile, vb.) koleksiyon oluşturma*” konularını ele alarak, bunlarla ilgili uygulamaların hayata geçirilmesine yönelik öneriler sunmuştur.

4. Çalışma Grubu'nun iki günlük süreçteki altı oturum sonrasında aldığı kararlar/ öneriler ise şunlardır;

- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın Seçme Yönetmeliği gözden geçirilmelidir.
- Çocuk kitapları ve çocuğa yönelik diğer materyallerin seçimine ilişkin ayrı bir yönetmelik çıkarılmalı; yönetmelikler yazılırken uzman ve akademisyenlerden görüş alınmalıdır.
- Çocuk kitaplarının sahip olması gereken nitelikler, yönetmelik kapsamında ayrıntılı olarak belirtilmelidir.
- Çocuk kütüphanelerine alınacak yayınlara ilişkin akademisyen, kütüphaneci, yazar, psikolog, pedagoğ ve öğretmenlerden oluşacak çok görüşlü, çok sesli, toplum ve bilim normlarına uygun bir seçme kurulu oluşturulmalıdır. Burada mutlaka uzman kütüphanecilerin (mümkünse çocuk kütüphaneciliği ve çocuk kitapları konusunda çalışan) yer alması sağlanmalıdır.
- Materyal seçiminde merkezden yerele uzanan bir bakış açısı söz konusu olmalı ve bu süreçte kütüphane yöneticileri ve çalışanlarının görüşleri de yansıtılabilmelidir.
- Kitap seçiminde esas görev kütüphaneciye düşmeli; bu konuda kütüphanelerde görev yapan ve sürekli kullanıcılarla birlikte olan kütüphanecilerden destek alınmalıdır.
- Halk kütüphanelerindeki çocuk koleksiyonu, IFLA² ölçütüne göre toplam dermenin %25'ini oluşturmalı ve bu, yönetmelikte açıkça belirtilmelidir.
- Yayınların çocuk bakışı ve duyarlılığını taşıması, çocuğun dil ve gelişim düzeyine uygun olması, bununla beraber bir yetişkinin de zevkle okuyacağı iyi birer edebiyat eseri olması gerekmektedir.

2 The International Federation of Library Associations and Institutions (Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu)

- Kitaplarda denetimci ve baskıcı anlayışları onaylayan bir yaklaşımdan uzak olunmalıdır.
- Kitaplar çocuğun yaratıcı, girişimci ve araştırmacı bir kimlik oluşturmasını desteklemelidir.
- Çocuk yayıncılığı için ihtiyaç hissedilen bir standart, konunun uzmanlarınca ve ivedilikle hazırlanmalıdır.
- Çocuk kütüphanesine alınacak kitapların, “çocuğa görelik” ilkesi çerçevesinde yazılmış olmasına dikkat edilmelidir.
- Kitaplar, çocukların yaşına, dil ve anlam evrenine uygun olmalıdır.
- Çocuk kitaplarında kadına ve erkeğe yüklenen anlam arasında bir ayrım olmamalı; diğer bir ifadeyle, cinsiyet odaklı ayrım yapılmamalıdır.
- Kitaplarda, yaşamda karşılaşılan sorunların çözümü için iletişim kurulmasının gerekliliği özendirilmeli; şiddet ve kaba gücün bir problem çözme yöntemi olmadığı sezdirilmelidir.
- Çocuk kitaplarındaki iletiler, evrensel ve ulusal insanlık değerlerini çocuklara duyumsatıcı (hissettirici) bir özellik taşımalıdır.
- Kitaplar, Türkçe'nin anlatım gücü ve olanaklarını, çocuğa, dil ve anlam evrenine uygun olarak sezdirilmelidir.
- Çocuk kitapları, bir bütün olarak, resim ve metin uyumuyla, çocuğun sanat eğitimi ihtiyacını karşılamalı, iyiye ve güzele olan duyarlılığını beslemelidir.
- Çocuk kitaplarında resimleme; çocuğun öykünebileceği yalınlıkta, yeni, durumu/ konuyu fotoğraf anlayışı ile yansıtmayacak şekilde ve şaşırtıcı olmalıdır. Çocuk baktığında, görme duyusunu ve diğer bütün duyu algılarını harekete geçirebilmelidir. Bu bağlamda, çocuğun ilk evrelerinde resim diliyle iletişim kurulabildiği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Okul öncesi görsel okuma dönemine yönelik olarak, renk ve çizgi ile nitelikli edebiyat oluşturulmalı ve çocuğun duyu algılarını geliştirecek şekilde aktarılmalıdır.
- Kitaplar, büyükleri tatmin edecek yaklaşımlarla değil, çocukları mutlu edecek ölçütlerle ele alınmalıdır.

- Süreli yayınların fiziki kalitesi ve içerik niteliği önemsenersek, piyasada bulunan bazı dergilerin çocuk gerçekliğinden uzak ve aykırı mesajları karşısında gerekli önlemler alınmalı; aileler, öğretmenler ve kamuoyu bu konuda bilgilendirmeli; kütüphane koleksiyonları oluşturulurken buna en üst düzeyde dikkat edilmelidir. Kısacası, çocuk odaklı süreli yayınlarda fiziksel kalite, içerik niteliği ve alt mesajlar bir arada göz önünde bulundurulmalı ve değerlendirmeler bu üç başlık odağında yapılmalıdır.
- Çocuk koleksiyonu, 0-2, 3-7, 8-12 ve 13-17 yaş grupları göz önünde bulundurularak oluşturulmalıdır. Kitapların yerleştirilmesi noktasında, mekânsal düzenlemeler de bu yaş grupları dikkate alınarak yapılmalıdır.
- Değerler eğitimi veriyor gibi görünen, bununla birlikte, içeriğinde tutarsızlıklar barındıran, çocuğa uygun olmayan, olumsuz duygular ve düşünceler aşılayabilecek kitaplar çocuk koleksiyonu dışında bırakılmalı; bu anlamda, edebilik ve sanatsal duyarlılık temel öncelik olmalıdır.
- Değerler eğitimi üzerine yayın yapan yayınevlerine ait eserler titizlikle incelenmeli, hem içeriğe hem de fiziksel özelliklere bakılmalı, nitelikçe zayıf eserler seçim listelerine alınmamalıdır.
- Din ve inanç sömürüsü yapan, çocuğu dinî ve manevî değerlerden soğutabilecek kitaplar koleksiyondan çıkarılmalıdır.
- Dini içerikli çocuk kitaplarında, dinin kendisinin bir çatışma aracı olarak yer alması kabul edilemeyeceği için, din şemsiyesi altında dinin doğasına uygun olmayan, ilahiyatçılar ile pedagogların kontrolünden geçmeyen, nefret ve düşmanlık mesajları içeren kitaplar çocuklardan uzak tutulmalı, koleksiyona kesinlikle katılmamalıdır. Koleksiyona seçilecek kitapların içeriği, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından denetlenmelidir.
- Kaliteli eserlerin çocuk kütüphanesine kazandırılmasının ve niteliksiz eserlerin kütüphane raflarından uzaklaştırılmasının, bu ülkenin çocukları için bir istikbâl meselesi olduğu bilinmeli; bu tür eserlerin kütüphanelere alınmaması noktasında son derece dikkatli olunmalıdır.
- Piyasada bulunan ve fark edilmeyerek Kültür ve Turizm Bakanlığı kapsamındaki çocuk kütüphanelerinin koleksiyonları içine giren; fiziksel olarak niteliksiz, dil ve anlatımı hatalı, okuma zevki vermekten yoksun kitaplar ayıklanmalı ve koleksiyondan çıkarılmalıdır. Bu tür yayınların kütüphaneye satın alınmaması konusunda azamî dikkat gösterilmelidir.

- Klasik çocuk hikâyelerini konu edinen kitaplardan korku, şiddet ve cinsellik gibi öğeleri içerenler kütüphane koleksiyonlarına dâhil edilmemeli, var olanlar ayıklanmalıdır.
- Çocukları ciddiye alan edebiyat eserleri seçilmelidir. Çocuk kitapları, çocuksuluk anlayışından uzak, onları birey olarak ciddiye alan bir anlayışla yapılandırılmalı ve bunlar çocuğun zekî bir varlık olduğunu vurgulayan eserler olmalıdır.
- Kitaplar, çocuğa bir yetişkinin kendince oluşturduğu doğruları, duygu ve düşünceleri aşılama anlayışından uzak olmalıdır.
- Kütüphanelerde güncel ve toplumun aynası olabilecek bir seçki oluşturabilmesi için, çocuk yayınları konusunda uzmanlaşmış yayınevlerinin eserlerine öncelik verilmelidir. Bununla birlikte, kitap, süreli yayın ve çocuğa yönelik diğer materyallerin seçimi bağlamında, seçkin yayınevleri ve ilgili işletmelerin de, niteliksiz eser yayınlatabileceği ve materyal üretebileceğine dikkat edilmelidir.
- Yayın seçiminde, yayınevlerinin ideolojik duruşlarına değil, ürettikleri eserlerin niteliğine bakılmalıdır.
- İyi bir kitabın, çocuğu okuma kültürü ile tanıştılabileceği; niteliksiz bir kitabın da kitap, kütüphane ve okumadan soğutabileceği gerçeği, her bir yayının seçiminde mutlaka hatırlanmalıdır.
- Çocuklara yayınların önerilmesi ve seçiminde, yetenekleri, seviyeleri ve gelişimleri göz önünde bulundurulmalı, özellikle çocuk gelişimcilerden bu konuda destek alınmalıdır.
- Piyasada mevcudu bulunmayan ya da bedeli yüksek kitapların daha fazla okura ulaşabilmesi için, bu tür eserler çeşitli formatlarda olmak üzere, kütüphane koleksiyonlarına dâhil edilmelidir.
- Otizimli çocuklara özel olarak hazırlanmış sosyal öykülere kütüphane koleksiyonlarında yer verilmeli ve bunların dijital sürümleri hazırlanmalıdır.
- Şiddeti olumlayan eserlerin kütüphanelere alınmaması noktasında son derece dikkatli olunmalıdır.
- Anlatım, dil ve imlâ bozuklukları içeren kitaplar koleksiyona dâhil edilmemeli; bu anlamda, niteliksiz kitaplar alınmamalı; içerik ve fiziksel açıdan yetersiz kitapların kütüphane kullanıcısı olan çocuklarda hem okuma alışkanlığı hem de kütüphane kültürü bağlamında telâfisi çok güç veya imkânsız zararlar verebileceği mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Çocuk kitaplarının seçiminde aşağıdaki sorulara cevap aranmalıdır;

İçerik açısından:

- İşlenen konu çocuğun sevgi ihtiyacını yanıtlıyor mu? Teması çocuğa göre mi?
- Plan ve kurgusu çocuğun yaşına ve anlam evrenine uygun mu?
- İletisi/ iletileri çocuğa göre mi?
- Türkçenin anlatım gücü ve olanakları çocuğun yaşına uygun olarak sezdiriliyor mu?
- Biçim açısından:
- Boyutu çocuğa uygun mu?
- Kâğıdı nitelikli mi?
- Kapak ve cildi dayanıklı mı?
- Sayfa düzeni, estetik duyarlılık oluşturacak özellikler taşıyor mu?
- Harf ve punto, yaş düzeyine uygun mu?
- Resimler, renk ve çizginin anlatım gücüyle metne görsel bir anlam katıyor mu?

Kitabın değeri açısından:

- Kitap, çocuğun gelişimine (dil gelişimi, zihinsel gelişim, toplumsal gelişim, kişilik gelişimi...) katkı sağlayacak özellikler taşıyor mu?
- Çocuk gerçekliğine uygun mu?
- Çocuğa göre mi?
- Edebiyat ve sanat değeri taşıyor mu?
- Çocuk açısından:

- Yaş düzeyine uygun mu?
- Okuma kültürünün gelişmesine katkı sağlıyor mu?
- Okuma isteği uyandırabilecek nitelikte mi?
- Kütüphaneler, çocuğun kendini özgürce gerçekleştirmesine olanak sağlamalıdır.
- Çocuk kütüphaneleri öğrenme, eğlenme ve dinlenme yeri olarak tasarlanmalıdır.
- Halk kütüphaneleri ve çocuk kütüphaneleri, çocuğun okuma alışkanlığı ve kütüphane kültürü kazanımı noktasında, aileler ile etkin biçimde ilişki ve iş birliği içerisinde olmalıdır.
- Çocukların dil gelişimi ile okula ve okumaya hazır olma sürecinin desteklenmesi için kütüphane hizmetleri nitelikli hale getirilmelidir.
- Halk kütüphaneleri ve çocuk kütüphanelerinde etkinlik düzenlemeye ilişkin olarak, çağdaş kütüphanecilik anlayışı doğrultusunda geniş kapsamlı bir yönetmelik hazırlanmalıdır.
- Kütüphaneler, birer aile kültür merkezi gibi düşünülmeli ve tasarlanmalı; bu değişim, “*Kütüphane*” adı/ tabelası değiştirilmeksizin gerçekleştirilmelidir.
- Her kütüphanede en az bir etkinlik/ konferans salonu bulunmalı ve modüler olarak tasarlanması sayesinde kolaylıkla şekil değiştirebilecek olan bu salonlarda her yaşta kullanıcıya sergi, konferans, çalıştay düzenleme imkânı sağlanmalıdır. Özellikle, çocukların sergi açması ve toplantı düzenlemesi bağlamında gerekli görülen resmi işlemler kaldırılmalı veya kolaylaştırılmalıdır.
- Kütüphanelerde; anne-baba-çocuk ilişkileri, çocuk gelişimi, okuma ve zihinsel gelişim ilişkisi, çocuk ve ergen psikolojisi vb. konularda psikolog ve pedagoğ gibi uzmanlar tarafından seminerler verilmesi sağlanmalıdır.
- Kütüphane koleksiyonları geliştirilirken, Milli Eğitim Bakanlığı müfredatı göz önünde bulundurulmalıdır. Müfredattan bağımsız bir kütüphane olamayacağı gerçeğinden hareketle, bu konuda, Milli Eğitim Bakanlığı ile sürekli olarak iş birliği ve iletişim içerisinde olunmalıdır.
- Kütüphane koleksiyonunda kitap ve derginin yanında; çizgi roman, ansiklopedi, sözlük, atlas, eğitim CD’leri, belgeseller, motivasyonel tablolar, sanatsal tablolar, etiketler, boya, resim kâğıdı, yapıştırıcı, renkli kâğıt, pano, çok amaçlı tahta, kaset-CD çalar, ses kayıt sistemi, oyuncak, ahşap küpler, lego,

yapboz-puzzle, oyun hamuru, dama, satranç, kare tangram, scrabble, küre, saksıda çiçek, akvaryum vb. araç ve gereçler de yer almalıdır.

- Çocuk kütüphanelerindeki koleksiyonların hazırlanması sürecinde değişik yaş gruplarındaki çocukların görüşleri de alınmalı; bu konunun alt yapısını oluşturmak adına gerekirse çalıştay vb. bir etkinlik düzenlenmelidir.
- Okumaya hazır olma sürecinde, etkinlikler kapsamında, çocukların birbirine kitap okuması yönünde faaliyetler düzenlenmelidir. Bu kapsamda, yurtdışında örnekleri görüldüğü üzere, kütüphane hayvanlarının (kedi, köpek, kuş, balık vb.) bulundurulması ve çocukların onlara kitap okuması sağlanabilmelidir.
- Kütüphaneler, “sosyal sorumluluk projeleri” gerçekleştirmek suretiyle, çocukların ve ailelerin kitap okuma alışkanlığı kazanmalarına katkı sağlamalıdır.
- Çocuk kütüphaneleri ile halk kütüphanelerinde, çocuklar için oyun oynayacak alanlar oluşturulmalı; ayrıca, çocukların kitap kılavuzluğunda etkinlik yapabileceği faaliyetler organize edilmelidir.
- Kütüphanelerin çok yönlü tasarımında mutlaka engelliler de dikkate alınmalı; resimli öykü kitabı, masal / halk masalı, öykü, biyografi, fen kitabı, müracaat kaynakları, sözlük, ansiklopedi, roman, çizgi roman, tiyatro eseri, dikişli kitap, sesli kitap, karton kaplı kitap ve pop-up kitap gibi farklı eserler, evrensel tasarım özelliklerine uygun şekilde, engelli çocuklar için de uyarlanmalıdır.
- Ailelerle dayanışma açısından, kütüphaneler, “aile sağlık merkezi” gibi hizmet bölgesindeki aileleri kayıt altına almalı; kütüphaneciler, aile hekimlerinin yaptığına benzer şekilde ve başta çocuklar olmak üzere, aile fertlerini düzenli aralıklarla kütüphaneye davet ederek, hizmetlerden ve programlardan haberdar etmelidir. Kütüphanelerin toplumsallaşması bağlamında büyük yararlar sağlayabilecek olan bu uygulama, halk kütüphaneleri ile çocuk kütüphaneleri tarafından, halkın okuma alışkanlığı ve genelde kütüphane kültürü kazanması konusunda yenilikçi bir uygulama olarak ele alınmalıdır.
- Çocuk kütüphanelerinde basılı kaynaklarla birlikte yeni nesil kaynaklar da kullanılmalıdır. Bu anlamda, yeni nesil materyaller kullanmak ve çocuklara yeni materyal tasarımı yaptırmak da çocuk kütüphanelerinin misyonuna dâhil edilmelidir.
- Kütüphaneciler ile çocuk ve aile arasında birebir randevu zamanları ayarlanarak (one to one librarian meeting) özel hizmetler sunulabilmelidir. Bu bağlamda, istemesi hâlinde çocuğun danışma kütüphanecisinden yüz yüze destek alması sağlanabilmelidir.

- Ülke genelinde çocuk kütüphanelerinin kurulması ve yaygınlaştırılması konusunda, devlet ve yerel yönetimlerin yanı sıra, özel sektör de sürece dâhil edilerek, maddi ve manevi desteği kazanılmalıdır.
- Dezavantajlı çocukların -özellikle mülteci çocukların- ve ailelerinin yaşadıkları toplumla bütünleşmesi için, ülkelerin kültürlerini karşılıklı olarak tanıtan çok dilli kitaplar yayınlanmalı; kütüphanelerde bu gruplara yönelik olarak uyum programları ve toplantıları düzenlenmelidir.
- Göçmen, mülteci ve benzeri grupların daimi olarak da ülkemizde yaşayabilecekleri ve çocuklarının kütüphanelerden yararlanacağı düşünülerek, Türkiye'nin kültürü ve gündelik hayatın pratiklerine yönelik kazanımlar sağlamaları amacıyla Türkçe çocuk edebiyatı örnekleri, çeşitli dillere çevrilerek kütüphane koleksiyonlarına dâhil edilmelidir.
- Kütüphaneler tarafından, çocuklara kütüphane kültürünün kazandırılması noktasında kreşler, anaokulları ve ilköğretim okulları ile iş birliği yapılmalı; bu amaçla, düzenli kütüphane gezileri ve etkinlikleri gerçekleştirilmelidir.
- Okuma güçlüğü çeken çocuklar için gönüllü desteği verilmelidir. Çocukları okuma-yazma temelli oyunlar, etkinlikler ve el sanatlarına yöneltme konusunda özel eğitim görmüş kütüphane gönüllüleri tarafından, okuma zorluğu çeken ya da kitap okumayı sevemeyen çocuklar için birebir uygulamalar yapılarak, çocuğun kalbine okuma sevgisinin ilham edilmesine çalışılmalıdır.
- Kullanıcılara verilecek kütüphane kartları sayesinde sinema, müze vb. kurumlardaki sanatsal ve kültürel etkinliklere -ücretsiz veya indirimli- katılım hakkı verilmek suretiyle, kütüphane üyeliği ayrıcalıklı bir konumda tanıtılmalı; bu sayede üye sayısının artırılmasına çalışılmalıdır.
- Yeni eklenenler başta olmak üzere, koleksiyonda bulunan kitapların kapak görselleri ve tanıtıcı bilgilerinin yer aldığı kısa videolar hazırlanarak, kütüphanelerin web sayfalarında kolayca görülebilir bir bölümde sergilenmelidir.
- Aileler, kütüphane kullanımı ve genelde kütüphane kültürü konusunda, kütüphaneler tarafından çeşitli etkinlikler aracılığıyla bilinçlendirilmelidir.
- Kütüphaneciler tarafından, çocuğun özelliklerine uygun kitapların tercih edilmesi bağlamında, aileler ve bakıcılara yönelik olarak bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Halk kütüphaneleri ve çocuk kütüphanelerinde çocuklara yönelik olarak, aşağıda sıralanan etkinlikler ile benzerlerinin gerçekleştirilmesi için ortam ve imkânlar sağlanmalıdır:

- Eğitici-öğretici oyunlar,
- Masal saatleri,
- Kitap tartışma saatleri,
- Film okuma atölyeleri,
- Sanat eseri değerlendirme atölyeleri,
- Drama,
- Günlük okuma saatleri,
- Okuma ile ilişkilendirilmiş oyunlar ve drama çalışmaları,
- Yazar, çizer ve sanatçı buluşmaları,
- Çocukların yapacağı sunumlar,
- Şiir günleri, şiir dinletileri, şiir yarışmaları, şiir okuma yarışmaları,
- Yabancı dil, satranç, resim, bilgisayar programcılığı, kodlama, güzel yazı, diksiyon vb. kurslar,
- Çocuklara yönelik ödüllü yarışmalar ve turnuvalar,
- Münazara çalışmaları,
- Eğitici ve eğlendirici, kitap ve okuma odaklı oyunlar,
- Çocukların sergileyeceği tiyatrolar,
- Kütüphane kullanma eğitimleri ve bilgi okuryazarlığı dersleri,
- Kütüphane haftası etkinlikleri,
- Tiyatro ve film gösterimleri,
- Bütün yaş gruplarının katılabileceği hikâye dinleme saatleri,
- Duvarlara etiket ve post-it yapıştırma etkinlikleri,
- Resim yapma etkinlikleri,
- Çocukların engelli yaşlıları ile arkadaşlık kurabileceği etkinlikler,
- Dans ve müzikli etkinlikler,
- Bilimsel faaliyetler, fen bilimleri laboratuvar ve çalışma grupları, keşif etkinlikleri,
- Okumayı seven çocuklar için, ilgi alanlarına göre tab.ve kitap listeleri oluşturulması,
- Hikâye duvarı etkinlikleri,
- Kukla oyunları,
- Aile hikâye saati.

Çocuk kütüphaneleri ile halk kütüphanelerinde ailelere yönelik olarak aşağıda örnek olarak sunulan etkinlikler ile benzerlerinin gerçekleştirilmesi için uygun ortam ve imkânlar sağlanmalıdır;

- Çocuk bekleyen yahut çocuk sahibi olmak isteyenler için hazırlanan “anne-baba eğitimleri” kütüphanelerde verilebilmeli; anneler ve babalar, çocukları doğduktan itibaren onları kütüphaneye getirme konusunda bilinçlendirilmelidir.
- Çocuklarını kütüphaneye getiren aileler için kendilerini geliştirebilecekleri eğitimler, yeni yetkinlikler kazanabilecekleri kurslar ve/ veya hoşça vakit geçirebilecekleri etkinlikler düzenlenmelidir.
- “Kitapla Başla” (Bookstart) ve benzeri projeler kapsamında, yeni ebeveyn olmuş kişilere çocukları ile beraber, diyalog kurarak ve eğlenerek kitap okuma yöntemleri öğretilmeli, günlük okuma seanslarının önemi anlatılmalıdır. Eğlenceli şekilde kitap okuma yöntemlerinin öğretilmesi konusunda, çocuklara bakım hizmeti veren kişiler de düşünülmelidir.
- Aileler çocukla birlikte kitap okuma konusunda özendirilmelidir.
- Anne ve babalara yönelik çocuk yetiştirme, çocukla diyalog kurma ve etkili iletişim konulu kitaplardan oluşan bir koleksiyon hazırlanmalı ve düzenli olarak geliştirilmelidir.
- Anne ve babalar için kendi cinslerinin ilgilerine hitap eden kitaplarla bir koleksiyon hazırlanmalıdır. Ayrıca anneler için moda, yemek, ev tasarımı, takı tasarımı vb. kadınların ilgi duyabileceği yayınlar; babalar içinse spor, balıkçılık, iş dünyası vb. erkek ilgilerine hitap eden popüler ve bilimsel dergilere abone olunmalı, bu kapsamdaki muhtelif yayınlar derlenmeli; bakıcılar da bu koleksiyonlardan faydalanabilmelidir. Öğrencilere refakat edecek öğretmenler ve okul yetkilileri için de eğitim bilimleri, etkin öğretme metotları, kariyer geliştirme ve özlük hakları ile ilgili yayınlardan oluşan bir koleksiyon oluşturulmalıdır.

- Ebeveynler için internet güvenliği, şiddet, evde çocuk eğitimi, aile-çocuk iletişimi vb. konular odağında bilgilendirici eğitimler düzenlenmelidir.
- Ebeveynlerin, ders desteğinde kullanılacak edebi eserleri satın almak yerine, kütüphaneden ödünç alabileceklerini bilmesi, kütüphane kullanımı ve çocuk kullanıcı sayısını arttırabileceği için, bu konu çerçevesinde aileler ile özel olarak iletişim kurulmalıdır.
- Ailelere, ‘TC Kimlik Numarası’ ile çevrimiçi kütüphanelere giriş imkânı verilerek, ilgili kişiye ulaşma ve onun rehberlik ve danışma hizmetinden yararlanma seçeneği sunulmalıdır.
- “Çocuk Kütüphanelerinde Nitelikli Koleksiyon Oluşturma” ana konusu bağlamında, genel kapsamdaki önerileri de aşağıdaki maddeler içerisinde sunmak mümkündür;
- Çocuk kitaplarında niteliği belirleyen bütün değişkenlerin inceleme konusu yapılacağı bilimsel toplantılar (çalıştay, sempozyum, kongre vb.) düzenlenmelidir.
- Televizyonlarda ve internet ortamında, çocuklara erken dönemden başlayarak okuma kültürü edindirmenin öneminin aktarıldığı kamu spotları hazırlanmalı; bu yayınlarda çocukların model alabileceği sanatçı, sporcu vb. kişilerin rol alması sağlanmalıdır.
- “*Kitap tanıtım modülleri*” oluşturularak, çocukların yaş aralıklarına göre okuması gereken kitaplar, kısa tanıtım videolarıyla çocukların dikkatini çekerek okumaya teşvik edecek şekilde, çocukların yoğun olarak televizyon izlediği saatlerde kamu spotu olarak sunulmalıdır.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, üniversiteler ve ÇOGEM³ gibi kurumlarla iş birliği ile çocuklara okuma kültürü edindirecek çeşitli projeler yaşama geçirilmelidir.
- Üniversitelerin BBY bölümlerindeki lisans öğrenim programlarına drama, özel eğitim, çocuk edebiyatı, çocuk gelişimi vb. derslerin -en azından seçmeli olarak- yerleştirilmesine çalışılmalıdır.

- Yenilikçi bir girişim olarak, kitap okuma odaklı eğitimleri sadece ailelerle sınırlandırmayıp şirketlere de yaymak, önemli bir atılım olarak değerlendirilebilmelidir. Böylelikle, bilhassa duyarlı şirket yöneticilerinin, personele çocuk gelişimi, çocuklarla iletişim, kitap okuma alışkanlığı kazandırma vb. konularda okuma programları uygulayarak farkındalık kazandırabileceği dikkate alınmalıdır.
- Belediyelerin, bünyelerindeki “bilgi evleri”nde görev yapan personeli kütüphanelerin önemi konusunda bilinçlendirmeleri ve yönetim mekânizmalarını nitelikli kişilerden oluşacak şekilde organize etmeleri sağlanmalıdır. Bilgi evlerinin misyonları ve görev tanımları tam olarak belirlenmeli ve bu kurumlarda, kütüphane ve bilgi hizmetleri konusunda, ulusal ve uluslararası kütüphanecilik standartları doğrultusunda hareket etme anlayışı hâkim kılınmalıdır.
- Okul öncesi ve ilkokul çağındaki çocuklara yönelik sakıncalı kitaplar konusunda ilgili makamlara bilgi verilebilmesi için, kolay ulaşılabilir bir iletişim sistemi/ ağı kurulmalı ve ebeveynler ve eğitimciler başta olmak üzere, kamuoyunun bu konuda yüksek düzeyde duyarlı olması için gayret edilmelidir.
- Elektronik ortamda çocuk kitaplarının toplu kataloğu oluşturulmalı; bu ortamda kitap tanıtımları, kitap listeleri ve öneriler gibi metinler, başta anneler ve babalar olmak üzere, çocuk odaklı çalışan kesimlerin (kütüphaneci, eğitimci vb.) istifadesine sunulmalıdır.
- Kütüphaneciler BBY öğrenimleri içerisinde kitap seçimi konusunda daha güçlü/ geniş çaplı bir öğrenim görmeli ve seçimlerde, bürokrasiden ziyade bu profesyonel grup etkin olmalıdır. Bu anlamda, kütüphaneciler, hizmet verdikleri bölge insanına yönelik olarak -farklı toplumsal gruplara ayrı ayrı olmak üzere- kitap listeleri verebilmeli, kitap önerisinde bulunabilmelidir.
- Kütüphaneciler, çocuk ve kitap arasında sağlıklı iletişim kurma konusunda yeterliliklerini artıracak hizmet içi eğitimlere alınmalıdır.
- Çocukların nitelikli kitaplarla ve kütüphane hizmetleriyle buluşması için, kütüphanelerde BBY bölümü mezunu kütüphanecilerin istihdam edilmesi

temel bir ilke olarak benimsenmeli; bilhassa sayıları giderek artan yerel yönetim halk kütüphanelerine yönelik olarak, kurumlar ve yöneticiler odağında bilinçlendirme amaçlı halkla ilişkiler çalışmaları yapılmalıdır.

- Ülkemizde uzun yıllardır sürdürülmekte olan kütüphanecilik / BBY eğitim-öğretimi içerisinde, çocuk ve okul kütüphaneciliği ile ilgili olarak, teorik ve uygulamaya dönük daha geniş kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır.
- Kütüphaneciler, çocuk kitapları ile ilgili olarak; sanatçılar, edebiyatçılar, iletişimciler ve yayıncılarla sürekli bir şekilde paylaşım ve etkileşim içinde olmalıdır.
- Toplumun geneline yönelik olarak; okuma kültürü, okuma alışkanlığı ve kütüphane kültürü odağında bilinçlendirme amaçlı halkla ilişkiler çalışmaları yürütülmelidir.
- Başta İstanbul, Ankara, Bursa gibi büyükşehirler olmak üzere, nüfus yoğunluğu yüksek illerde, gençlik için özel olarak tasarımılanmış bağımsız kütüphaneler kurulmalı veya halk kütüphaneleri içinde özel bölümler oluşturulmalıdır.
- Çocuk kitaplarında görsel unsurlar niteliği artırma noktasında son derece önemli olduğu için, yayıncılar tarafından, -mümkün olduğunca kitap fiyatlarını artırmamak kaydıyla- nitelikli çizerler tercih edilmeli, kitap fiyatlarını düşük tutma adına liyakatsiz kişilerle çalışılmamalıdır.

**ÇOCUK
KÜTÜPHANELERİNDE
BİLGİ OKURYAZARLIĞI**

Çalışma grubu

- Prof. Dr. COŞKUN **POLAT** Çankırı Karatekin Üniversitesi (Moderatör)
AHMET **ALDEMİR** Daire Başkanı, KYGM
Öğr. Gör. MUSTAFA **CESUR** Iğdır Üniversitesi
AYHAN **BOZKURT** Kütüphaneci, Özyeğin Üniversitesi
AYŞE YÜKSEL **DURUKAN** Kütüphaneci, Terakki Lisesi
MELTEM **KOÇAK** Öğretmen, Hacı Ömer Tarman Anadolu Lisesi
GÜLDEREN **ÇOPUR** Yazar ve yayıncı
ESRA **KAYRAN** Kütüphaneci, Yenişehir Süleymanpaşa İlçe Halk Kütüphanesi
SEDA **ASLANBAŞ** Kütüphaneci, Akçaabat İlçe Halk Kütüphanesi

Raportörler

- ÖZNUR **ÖZER** Kütüphaneci, KYGM
TUĞBA **KIZILÖZ** Kütüphaneci, Akyurt İlçe Halk Kütüphanesi

Halk ve çocuk kütüphaneleri eğitim-öğretim kurumlarının hedeflerini gerçekleştirmesinde önemli bir role sahiptir. Eğitim-öğretimin bilgi toplumuna uygun yoğun bilgi tüketimine dayalı, bilgiyi etkin ve yetkin kullanabilme becerisiyle bağımsız ve yaşam boyu devam eden öğrenme hedefine ulaşmasında, varoluş gereksesi güncel, doğru ve geçerli bilginin tüketimine yönelik bilgi hizmetleri verme olan kütüphaneler kilit rol üstlenmektedir. Çocuk kütüphaneleri bu becerilerin kazandırılmasında zincirin ilk halkasını oluşturmaktadır.

Çocuk Kütüphaneleri Çalıştay'ında eleştirel düşünme, bağımsız ve yaşam boyu öğrenme becerisinin kazandırılmasında mevcut durumun tespiti, sorunlar ve çözümler, yapılacaklar bağlamında çocuk kütüphanelerinin ve kütüphanecilerinin rolleri konuları "Çocuk Kütüphanelerinde Bilgi Okuryazarlığı (Yaşam Boyu Öğrenme)" ana başlığıyla ele alınmıştır.

Çalıştay'ın 5. Grubu'nda, konunun çeşitli yönleri uzmanları tarafından aşağıdaki başlıklar çerçevesinde tartışılmış ve öneriler geliştirilmiştir;

- 1- Niçin bilgi okuryazarlığı?
- 2- Bilgi toplumunda eğitim-öğretim ve kütüphaneler: sorumluluklar ve roller
- 3- Bilgi toplumu-yaşam boyu öğrenme-kütüphane ilişkisi
- 4- Bilgi toplumunda çocuklar için bilgi okuryazarlığı yeterlilikleri
- 5- Çocuklar için bilgi okuryazarlığı öğretiminin içeriği
- 6- Bilgi okuryazarlığı ve çocuk kütüphanecileri.

Çalışma Grubu, bilgi okuryazarlığının günümüzde ne anlama geldiği, niçin önemli olduğu ve bilgi okuryazarı olmanın gerekçelerini ortaya koyma adına "**Niçin bilgi okuryazarlığı**" alt başlığıyla; "*Dijital çağ, bilgi toplumu, bilgi okuryazarlığı*", "*Teknolojik gelişmeler ve bilgi patlaması*", "*Bilgi toplumu: Fırsatlar/tehditler: Bilginin güvenilirliği, dijital bölünme, dijital göçmenler/yerliler*", "*Bilgi okuryazarlığı tanımı, gereksinimi, bilgi toplumundaki yeri ve önemi*" konularında değerlendirmelerde bulunmuş ve sonuçlar ortaya koymuştur.

Çalıştay'ın ikinci oturumunda Grup, "**Bilgi toplumunda eğitim-öğretim ve kütüphaneler: sorumluluklar ve roller**" başlığı kapsamında yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirilmesinde eğitim kurumlarının üzerine düşen sorumluluklar ile kütüphanelerin bu sorumluluktaki rolü üzerinde değerlendirmeler yapmıştır. Konu; "*Bilgi toplumunda eğitim: Özellikler ve temel kavramlar*"; "*Bilgi toplumunda eğitim kurumları*"; "*Bilgi toplumunda öğretmen*"; "*Bilgi toplumunda öğrenci*"; "*Bilgi toplumunda kütüphane ve kütüphaneci*" başlıkları ile tartışılmış ve değerlendirilmiştir.

“**Bilgi toplumu-yaşam boyu öğrenme-kütüphane**” ilişkisi başlığı ile yaşam boyu öğrenmenin günümüz toplumu için anlamı ve kapsamının genel olarak tartışıldığı üçüncü oturumda, kütüphanelerin geçmişten getirdiği misyon ile özellikle çocuklara yönelik olarak sürece katkısı da etraflıca değerlendirilmiştir. Bu oturumun alt başlıkları ise; “*Bilgi toplumu, yaşam boyu öğrenme ve eğitim kurumları*”; “*Yaşam boyu öğrenme ve kütüphaneler/kütüphaneciler*”; “*Kütüphanelerde çocuklara yönelik yaşam boyu öğrenme etkinlikleri*”dir.

İlk günün son oturumunda, “**Bilgi toplumunda çocuklar için bilgi okuryazarlığı yeterlilikleri**” alt başlığıyla; “*Bilgi ve bilgi kayıt ortamlarının anlaşılması*”; “*Bilgiye erişme*”; “*Bilginin değerlendirilmesi*”; “*Bilginin kullanılması ve sunumu*” konuları çocuk özelinde ele alınmıştır. Bilgi okuryazarlığı becerilerine ilişkin temel başlıklar çerçevesinde konuyla ilgili çocuklara kazandırılacak becerilerin içeriği, hedefi ve katacağı değer değerlendirilmiştir.

Çalıştay’ın ikinci gününde Grup, bir önceki oturumda sınırlarını ortaya koyduğu çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı yeterliliklerinin hangi içerik ve araçlarla öğretilmesi gerektiğine ilişkin değerlendirmeler yapmıştır. “**Çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı öğretiminin içeriği**” başlığı kapsamında konu; “*Bilgi okuryazarlığı*”; “*Medya okuryazarlığı*”; “*Televizyon okuryazarlığı*”; “*Kütüphane okuryazarlığı*”; “*Haber okuryazarlığı*”; “*Bilgisayar, internet ve ağ okuryazarlığı*”; “*Sosyal medya okuryazarlığı*”; “*Dijital okuryazarlık*”; “*Oyun okuryazarlığı*”; “*Bilgi, bilgi toplumu, demokratik ve sosyal katılım*”; “*Yaşam boyu öğrenme*”; “*Kaynağa dayalı öğrenme*”; “*Soruna dayalı öğrenme*”; “*Öğrenmeyi öğrenme*”; “*Teknoloji, bilgi erişim ve bilgi okuryazarlığı*”; “*Doğru ve güvenilir bilgi*”; “*Bilgi kaynakları*”; “*Kütüphane kullanımı*” ve “*Elektronik ortamda bilgiye erişim*” başlıkları ile etraflıca tartışılmıştır.

Son oturumda ise Grup, “**Bilgi okuryazarlığı ve çocuk kütüphanecileri**” başlığı ile çocuklara bilgi okuryazarlığı becerileri öğretiminde kütüphanelerin ve kütüphanecilerin önemini ve rollerini değerlendirmiştir. Çocuklara yönelik programların içeriği ve kullanılan araçlar konusunda kütüphanecilerin dikkat etmesi gereken konuların da ele alındığı oturumun alt başlıkları; “*Bilgi okuryazarlığı eğitiminde kullanılan yöntemler*”; “*Öğretimde oyunlaştırma*”; “*Çocukların aktör olduğu oyunlar aracılığıyla öğretim*”; “*Bilgi okuryazarlığı öğretiminde kullanılan araçlar*”; “*Bilgi okuryazarlığı öğretiminde iş birlikçiler/paydaşlar*”; “*Bilgi okuryazarlığı öğretimi açısından çocuk kütüphanecilerinin özellikleri, sorumlulukları ve rolleri*”dir.

5. Çalışma Grubu'nda, yukarıda geçen konuların iki günde altı oturum olarak değerlendirilmesi sonucunda yapılan değerlendirmeler ve alınan kararlar ise şunlardır;

Bilgi okuryazarlığı kavramı, teknolojik gelişmelere paralel olarak bilgi üretimi, erişimi, paylaşımı ve kullanımında yaşanan değişim ve gelişmelere uyum sağlama adına 1970'lerde ortaya çıkmıştır. Bilgi patlamasının getirdiği avantajlardan yararlanma ve dezavantajları bertaraf edebilme adına bilgi erişimi, paylaşımı ve kullanımı becerilerinin bireylere kazandırılarak, bilgi toplumuna uygun nitelikte olmaları bilgi okuryazarlığı becerilerinin temel gereğesidir.

Öz itibariyle “bilgiyle ilgili farkındalık oluşturma” olarak ifade edilebilecek bilgi okuryazarlığı becerilerinin gerekçelerini genel olarak şöyle ifade etmek mümkündür:

- Gelecekle ilgili söz sahibi olabilmek,
- 21. Yüzyıl için bireylerin gereksinim duyduğu yetenekleri geliştirmek,
- Doğru ve nitelikli bilgi kullanımı ile geleceği şekillendirmek,
- Her düzeyde bireye öğrenmeyi öğrenme adına bilgiye ulaşma ve kullanma becerisi kazandırmak,
- Bağımsız ve sürekli bilgi elde edebilme ve kullanabilme becerisi ile bireylerin yaşam boyu öğrenenler olmasını sağlamak.

Bilgi toplumu, bilgiyi etkin kullanabilen bireylerden oluşan bir topluma işaret eder. Akıllı toplum olarak da nitelendirilen bu toplumda gündelik, akademik ve mesleki yaşamda karşılaşılan sorunları çözmede, herhangi bir konuda karar vermede, sosyal, kültürel ve bireysel gelişimde bilgiyi etkin kullanabilme ve bunu toplumun geneline yaygınlaştırabilme esastır. Bilginin doğru ve etkin kullanımı bağlamında bilgi okuryazarlığı becerileri bilgi toplumunun inşasında bireylerin sahip olması gerekli ortak becerileri ifade eder.

Bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması örgün ve yaygın eğitimin konusudur. Bu bağlamda bilgi okuryazarlığı becerilerin kazandırılmasında, eğitim-öğretim ile ilgili tüm paydaşların önemli sorumlulukları ve rolleri vardır.

Bilgi okuryazarlığı ile ilgili becerilerin kazandırılmasının ilk adımları, birey olmaya ilişkin ilk eğitimin verildiği yer olan ailede atılmalıdır. Çocuğun bilgi okuryazarı olmasına ilişkin temellerin atıldığı ailede, tüm bireylerin bilgi okuryazarı olması beklenir. Bilgili olmanın, okumanın, araştırmanın, keşfetmenin, eleştirel düşünmenin, sosyal katılımcılığın bireysel ve toplumsal yaşam için önemine ilişkin temel bilgiler ailede kazandırılmalıdır.

Bilgi okuryazarlığı becerileri eğitim ve eğitim kurumları ile birlikte düşünülmelidir. Bu nedenle çocuklara bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılmasında eğitim kurumları, okul kütüphaneleri ve halk kütüphaneleri ortaklaşa ve iş birliği içerisinde planlamalar ve uygulamalar gerçekleştirmek zorundadır.

Elektronik ortam ve araçlar, her yaştan ve düzeyden kişiye bilgi edinme ve kullanma anlamında çok seçenekli ve kolay olanaklar sunmaktadır. Bu olanaklar, okuma ve bilgilenme kültüründe değişime neden olmuştur. Elektronik ortam ve araçların sunduğu bilgi erişim ve kullanma olanaklarının üretime, verimliliğe ve katma değere dönüşmesi bilginin doğru ve etkin kullanımıyla ilişkilidir.

Elektronik ortamın çok seçenekli ve kolay bilgi ortamı olmasının avantajı, elde edilen bilgiyi üretenin yetkinliği, içeriğinin amacı ve doğruluğu, denetimi gibi konularla birlikte ele alınmalıdır. Nitekim bilgi edinme, üretim ve paylaşımında ortamın sunduğu çok seçenekli, kolay ve hızlı elde edilebilirlik, bilginin niteliği ve doğruluğu sorununu da beraberinde getirmiştir. Elektronik ortam, geleneksel bilgi kaynaklarına kıyasla denetimsiz bilgi üretiminin yoğun olduğu ortamdır. Teknolojik olanakların katkısıyla bilgi üretiminde yaşanan “*patlama*”, profesyonellerin yanında amatörlerin de yoğun olarak bilgi üretebilmesi olanağını getirmiştir. Bu durum erişilen bilginin seçimine, elde edilen bilginin eleştirel değerlendirilmesine ve yeni bilginin amaçlar doğrultusunda kullanımına geçmişten çok daha fazla özen gösterilmesini gerektirmektedir. Bu soruna dikkat çekme adına literatürde “*bilgi çöplüğü*” olarak da adlandırılan web ortamından nitelikli ve doğru bilginin, uygun araç ve yöntemlerle elde edilmesinde, bilgi okuryazarlığı becerilerinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması kritik öneme haizdir.

Bilgi okuryazarlığı becerileri kazandırılmasında bir diğer gerekçe de, eğitim kurumlarında bilgi toplumunun hedeflerine uygun eğitim-öğretim misyonudur. Bilgi toplumunda eğitimin amacı; bilgi aktarma değil, öğrencinin bağımsız öğrenme becerileri ile kendi kendine ve sürekli öğrenebilme becerisine sahip olmasıdır. Bağımsız öğrenme gereksinim duyulduğu anda gereksinim duyulduğu içerikle, gereksinim duyulan bilgiye her tür ortamdan bilginin erişilmesi ve elde edilmesi ile mümkündür. Bilgi okuryazarlığı becerileri çağdaş eğitim sistemine uygun olarak bağımsız ve sürekli öğrenme becerileri için anahtar kavramdır.

Bilgi toplumunda ulusal ve toplumsal anlamda ortaya çıkan sorunlardan biri de, “*dijital bölünme*”dir. Dijital bölünmenin ilk boyutu, bilgi teknolojilerine sahip olanlar ile olmayanlar arasındaki eşitsizliktir. Bunun yanında, bilgi toplumu açısından bu bölünmenin diğer boyutları kullanılabilirlik ve yetkinliktir. Kişilerin her tür ortamdan bilgiyi elde edip kullanabilme becerisinin kazandırılması, kullanılabilirlik bölünmesinin yegâne çözümüdür. Bilgi okuryazarlığı toplum içerisindeki farklı grupların (dijital yerli-dijital göçmen, genç-yaşlı.. vb.) bilgiyi elde etme ve kullanma becerilerini dengelemede önemlidir. Böylece bilginin doğru ve etkin kullanımında toplumsal bölünmenin, sonrasında da ulusal ve uluslararası bölünmenin oluşumu engellenecektir.

Teknoloji ile birlikte çeşitlenen bilgi kaynakları bilgiye erişim, elde etme ve kullanma seçeneklerini artırmış, bunlara ilişkin becerileri de ön plana çıkarmıştır. Bilgi okuryazarlığı bilgi erişim, elde etme, değerlendirme ve etkin kullanma olarak çağdaş eğitimin en önemli destekleyicisidir. Bu becerilerin erken yaşta kazandırılması bir üst kademe eğitimin daha nitelikli verilmesini sağlayacağından, çocuklardan başlayarak planlanması ve yürütülmesi gerekmektedir.

Bağımsız öğrenme, öğrenmeyi öğrenme, aktif öğrenme, bilgi kaynağına dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme gibi kavramlar eğitim-öğretim sisteminin hedefleri çerçevesinde çokça telaffuz edilen kavramlardır. Yapılanmacı (bilgi aktarımına dayalı) eğitim anlayışı, yerini yapılandırmacı (yaratıcı) anlayışa bırakırken, öğretmen merkezlik de öğrenci merkezliliğe evrilmiştir. Öğrenciyi merkezde tutan yaklaşımlarda, öğrencinin bağımsız ve yaşam boyu devam eden öğrenme becerisi ön plandadır. Yaşam boyu öğrenme, bilginin etkin ve yetkin kullanım becerisi olarak özetlenebilir. Bu anlamda bilgi okuryazarlığı becerileri, yaşam boyu öğrenmenin de temelidir. Kütüphaneler, yaşam boyu öğrenme becerilerinin toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılması amacıyla orijinal ve kapsayıcı faaliyetler tasarlamalı ve uygulamalıdır.

Bilgi toplumunda zaman ve mekân sınırlamalı eğitim anlayışı önemini kaybetmektedir. Okul dışı öğrenmede, bilgi kaynaklarına erişim ve kullanma esas olduğundan, hem örgün öğretimin destekleyicisi hem de yaygın eğitim merkezi olarak kütüphanelerin rolü önem kazanmıştır.

Bilgi okuryazarlığı becerilerinin bilgi toplumunun inşasında önemli bir yeri olduğu gerçeğinden hareketle, ülkelerin bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılmasına ilişkin kütüphane merkezli ulusal politikaları olmalıdır.

Yeni nesil öğretim teknolojileri (MOOC'lar - streaming media) dijital okuryazarlık ile paralel düşünülmelidir. Bu tür ortamlardan etkin yararlanabilme bilgisayar okuryazarlığını ve bir üst beceri olan bilgi okuryazarlığını zorunlu kılar. Kütüphaneler, özellikle de halkın geneline hizmet vermekle yükümlü halk kütüphaneleri, eğitim-öğretim teknolojilerinin planlanmasında ve kullanılmasında merkez konumda olmalıdır.

Bilgi toplumunda eğitimin başarısı yeni teknolojilere ve gelişmelere ayak uydurabilen öğretmenler ile doğru orantılı değerlendirilmelidir. Bu bağlamda bilgi okuryazarı öğrencilerin yetiştirilmesinde, bilgi okuryazarı öğretmenlerin gerekliliği önemsenmelidir.

Öğrenci merkezli eğitim anlayışı öğretmenlerin yönlendirici rolünü ön plana çıkarmaktadır. Öğretmenlerin ödev ve projeleri planlarken öğrencileri bilgi kaynaklarına ve kütüphaneye yönlendirmeleri, öğrencilerin araştırma, eleştirel değerlendirme, karşılaştırma yapabilme, bağımsız öğrenme ve doğru bilgi üretme becerilerinin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Yaşam boyu öğrenme formel eğitim dışında kişinin kendini geliştirebilmesine, toplumun gelişmişliğine uyum sağlayabilmesine işaret eder. Bir anlamda formel eğitimin etkinliği ve sürdürülebilirliğine atıftır. Bu nedenle yaşam boyu öğrenme örgün eğitimin tamamlayıcısı, örgün eğitim sonrası öğrenme etkinliğinin devamı olarak değerlendirilmelidir. Yaşam boyu öğrenme daha çok formel eğitim dışında, okul öncesi ya da okul sonrası enformel öğrenmeyle ilişkilidir. Bu bağlamda, kişinin bilgi gereksinimini karşılamaya yönelik kütüphaneler, yaşamın her döneminde yaygın öğrenim için vazgeçilmez kuruluşlardır.

Yaşam boyu öğrenme becerisi, okul dışındaki öğretim kuruluşlarını ön plana çıkarır. Kütüphaneler, özellikle çocuk bölümlerini de içinde barındıran halk kütüphaneleri, toplumun her yaşta bireylerinin bağımsız öğrenmelerine katkı sağlama anlamında vazgeçilmez kuruluşlardır.

Halk kütüphanelerinin temel görevi olan yaşam boyu öğrenmeyi desteklemede, her yaş grubu ve özellikle çocukların okuma, araştırma ve kendini geliştirmelerine yönelik hizmet politikaları önemlidir. Çocukların yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları yolunda uygun içerikte ve uygun araçlarla programlar tasarlamak kütüphanelerin öncelikli görevlerindedir.

Yaşam boyu öğrenmeye destek kuruluş olarak kütüphaneler bu konuda "*katma değer yaratıcı hizmetler*" geliştirmelidir. Bu hizmetlerin dikkat çekici, ses getirici sloganlar ve söylemler ile planlanması halkın tercihini artırır. Mevcut iyi uygulamalara bakarak; "*googlemek*", "*google'ın cehaleti*" ve "*bilgilenmenin*

dayanılmaz hafifliği” örneklerinde olduğu gibi halkın ilgisine mazhar olan slogan türü ve popüler kavramlar, etkinlikleri ilgi çekici kılmada etkin olacaktır.

Kütüphanelerin yaşam boyu öğrenme etkinliklerinde halkla ilişkiler, hizmetlerin tasarlanması ve uygulanması kadar önemlidir. Hizmetlerin tanıtımı, her kesime ulaşabilme ve hedeflenen katma değer elde edilmesinde olmazsa olmazdır.

Bilgi okuryazarlığı yeterliliklerine ilişkin programların içeriği uluslararası standartlarla ortaya konulmuştur. Çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı programlarında, UNESCO tarafından öğretmenler için oluşturulan bilgi okuryazarlığı müfredatı temel alınabilir. Burada bilgi okuryazarlığı becerilerinde özgüven, ifade özgürlüğü ve eleştirel düşünme gibi becerilerle, demokratik toplumun oluşumuna temel olduğu düşüncesi başlangıç noktasını oluşturmalıdır.

Bilgi okuryazarlığı öğretim programlarının oluşturulması ve uygulanmasında yerel gereksinimler ve koşullar ile yaş ve eğitim düzeyleri önemlidir. Buna karşın, bilgi okuryazarlığı programlarının içeriğinde yer verilmesi gereken konularla ilgili uluslararası standartlar ve uygulamalar temel alınmalıdır.

Oluşturulacak bir bilgi okuryazarlığı programında, yukarıda da işaret edilen farklılıklara neden olan koşullar dışında olmazsa olmaz konular vardır. Uluslararası standartlar ve uygulamalara göre bu konular; Bilgi ve bilgi kaynaklarına ilişkin temel kavramlar; bilgi ve bilgi kaynaklarına erişim; bilginin ve bilgi kaynaklarının değerlendirilmesi; bilginin değişime ve dönüşüme katkısı; bilginin demokratik, sosyal, katılımcı topluma katkısı; bilginin etik kullanımı; bağımsız ve yaşam boyu öğrenme ile bilgi ilişkisinin anlaşılmasıdır.

Bilgi okuryazarlığı programları, kütüphane okuryazarlığı, arşiv okuryazarlığı, demokrasi okuryazarlığı, kültürel miras okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, vb. gibi bilgi toplumunun inşasında ve sürdürülebilirliğinde önemli olan bilgi ve becerileri kapsayıcı nitelikte değerlendirilmeli, planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Bilgi okuryazarlığı programlarının içeriğinde, bilgi toplumu ve özelliklerine ilişkin kapsamlı ve aydınlatıcı bilgiler bulunmalıdır. Bu bağlamda; bilgi çağı, bilgi toplumu, bilgi patlaması, bilgi kirliliği, dijital bölünme, doğru ve nitelikli bilgi, demokratik vatandaşlık, yaşam boyu öğrenme, bağımsız öğrenme, eleştirel düşünme, bilgiye dayalı karar verme, vb. gibi, bilgi toplumuna ilişkin kavramlarla ilgili bilgiler, programlarda ortak konular olmalıdır.

Kütüphaneler geçmişte ve günümüzde olduğu gibi, gelecekte de doğru, nitelikli ve yetkin bilgi için vazgeçilmez başvuru merkezleri olacaktır. Bilgi toplumunun da önemli kuruluşlarından olan kütüphanelerden yoğun ve etkin yararlanılmasını sağlama adına teknoloji destekli ve uygulamalı olarak kütüphane ve kütüphane bilgi kaynaklarının kullanımı (kütüphane kataloğunun kullanımı, kütüphanede kaynakların düzeni, yer numarası, raf düzeni, sınıflama numarası vb.), her kesime yönelik bilgi okuryazarlığı programlarının ortak içeriğini oluşturmalıdır.

Artan ve çeşitlenen bilgi üretim ve paylaşım ortamlarından dolayı bilginin elde edilmesinde kullanılan araçlar ve yöntemler de çeşitlenmiştir. Bu nedenle hem geleneksel hem de elektronik ortamda bilgiye erişimde yöntem ve araçlar ile bu ortamlardan bilginin elde edilmesi, değerlendirilmesi, kullanılması ve paylaşılması bilgi okuryazarlığı programlarının en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Çocuklar için bilgi erişim ve paylaşımının öğretimi, onların düzeylerine uygun içerikte ve araçlarla planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Yapılan araştırmalar, öğrencilerin ödevlerini hazırlamada ve bilgi edinmede en çok başvurdukları ortamın internet olduğunu ortaya koymuştur. İnternet, her düzeyden bilgi üreticisinin, hemen her türden ve pek çok konuda bilgi oluşturduğu ve paylaştığı bir ortamdır. İnternette bilgiye erişimde bilgi arama yöntemleri ve arama motorlarının etkin kullanımı zaman, emek ve maliyet kazanımı açısından önemsenmelidir.

Bilgi aramaya ilişkin yöntemler ve araçlar, bilgi okuryazarlığı programlarında üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Bu kapsamda, bilgiye erişimde strateji geliştirme ve yardımcı araçları kullanma (arama stratejisi oluşturma, bilgi gereksinimi ile bilgi kaynaklarının türleri ve işlevlerini bağdaştırma, arama araçlarında basit ve gelişmiş arama seçeneklerini anlama ve gereksinime göre kullanma, Boole işlemlerini, kesme işaretlerini, tırnak işaretini, vb. anlama ve kullanma) her kesimin ihtiyaç duyduğu konulardır.

Bilgi okuryazarlığı, bilginin kayıtlı olduğu her tür ortamın bilinmesi ve aralarındaki farkın anlaşılmasını gerektirir. Bu bağlamda, bilgi kaynaklarının türlerini ve işlevlerini (birincil kaynaklar, ikincil kaynaklar, danışma kaynakları, süreli yayınlar, tarihi belgeler, vb.) anlama, elektronik ortamdaki bilgi kaynaklarının, web kaynaklarının ve veri tabanlarının özelliklerini bilme, her düzeyde bilgi okuryazarlığı programları için ortak paydayı oluşturmaktadır. Çocuklar için bu içeriğin çocuğun kavrama düzeyi göz önünde bulundurularak hazırlanması esastır.

Günümüzde bilgi patlamasına koşut olarak ortaya çıkan “büyük veri okuryazarlığı” ve “dijital ayak izleri” gibi bilgi çağına has kavramların anlamı ve önemine, bilgi okuryazarlığı programlarının içeriğinde yer verilmesi kaçınılmazdır. Çocuklara yönelik programlarda çağa koşut ortaya çıkan/çıkacak kavramlara ilişkin giriş mahiyetinde bilgiler aktarılmalıdır.

Bilginin üretimi ve paylaşımına koşut gelişmeler ile bu gelişmelerin beraberinde getirdiği toplumsal değişimin merkezinde bilgi ve iletişim teknolojileri vardır. Bilgi üretimi, erişimi, paylaşımı ve kullanımında temel araç olarak bilgi okuryazarı bireylerin bilişim teknolojilerini bilmeleri ve maharetle kullanmaları gerekmektedir. Bu bağlamda bilgi teknolojilerini kullanmaya ilişkin beceriler (bilgisayar okuryazarlığı, web okuryazarlığı, ağ okuryazarlığı, internet okuryazarlığı) bilgi okuryazarlığı programlarının vazgeçilmez içeriği olmalıdır.

Eleştirel düşünme, bilgiyi sentezleme, amaçlara uygun bilgiyi çıkarma gibi konular, bağımsız ve yaşam boyu öğrenmede anahtar becerilerdir. Bilgi okuryazarlığı programlarında bilgi kaynaklarının değerlendirilmesi ve sentezlenmesi (eleştirel okuryazarlık, bilginin sentezlenmesi, özet çıkarma, vb.) üzerinde önemle durulması gereken konulardır. Çocuklara yönelik programlarda bu konunun oyunlaştırılarak ve uygulamalı olarak öğretilmesi esastır.

İnternet kaynaklarının doğruluk, güvenilirlik ve geçerlilik açısından değerlendirilmesi (URL okuma, bilginin kaynağının tespiti, oluşturanı ve oluşturulma tarihi, güncellenme tarihi, yansızlığının ve niteliğinin belirlenmesi, vb.) doğru ve uygun bilginin tercihinde önemli becerilerdendir.

Bilgi çağının demokratik toplumu, yalnızca bilgili bireyleri değil, bilgiyi katılımcılığa ve ortak girişime dönüştürebilen, toplumsal sorunlara duyarlı, elektronik hizmetleri beceriyle kullanabilen, kültürel ve sosyal mirasla ilgili bilinç düzeyi yüksek bireylerden oluşur. Bilgi okuryazarlığı programlarında bilgi toplumunun katılımcı ve değer yaratıcı bireylerinin sahip olması gerekli temel becerilere ilişkin içerik olmalıdır. Bu kapsamda dijital vatandaşlık okuryazarlığı, e-ticaret okuryazarlığı, e-devlet okuryazarlığı, tiyatro okuryazarlığı, sinema okuryazarlığı, oyun okuryazarlığı, din okuryazarlığı, vb. gibi kavramlar üzerinde düşünülerek, işaret ettiği becerilere uygun içerik oluşturulmalıdır.

Bilgi patlamasında başrolü oynayan ağ teknolojisinin ikinci nesil ürünü olan sosyal ağlar, günümüz toplumunda çok şey anlamına gelmektedir. Yediden yetmişe, tüm dünyada bilgi paylaşımında birincil araç özelliği taşıyan sosyal medya araçlarının toplumsal gelişime ve verimliliğe dönüştürülmesi, bu ortamların bilinçli ve doğru kullanımıyla mümkündür. Bu nedenle, bu araçların gerçek amaca uygun kullanımına işaret eden sosyal medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı programları ile kazandırılması gereken beceriler arasında vazgeçilmezlerdendir. Çocuk yaşta kullanımına başlanan bu ortamların “zarara”, “bağımlılığa”, “zaman kaybına neden olan ortamlara” dönüşmemesi için, bireylere erken yaşta bu becerinin kazandırılması zorunludur.

Elektronik ortamdan bilginin elde edilmesinin kolaylığı, bilgi etiği ve akademik dürüstlük gibi toplumsal ve bilimsel değerleri önemsizleştirmiştir. Hiç şüphesiz bu önemsizliğin temel nedeni, “bilgi hırsızlığı”, “bilginin adil ve dürüst kullanımı”, “bilgi etiği”, “web etiği” gibi kavramların yeterince anlaşılmasının sonucudur. Bu kavramların önemi ve önemsenmemesi durumunda meydana gelebilecek olumsuzluklar konusunda bilinçli olma, bilgi toplumunun kalıcılığı açısından vazgeçilmez bir konudur. Bu amaçla bilgi okuryazarlığı programlarında bilgi etiği, ağ etiği, web etiği, akademik dürüstlük, araştırma yöntemleri, alıntı yapma ve atıf gösterme, kaynakça hazırlama konuları ortak içeriği oluşturmaktadır. Bu konulara ilişkin içerik çocuklara uygun araç ve yöntemler ile hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

Çoğu zaman bilgi okuryazarlığı becerilerinden farklı olarak algılansa da, bilginin kaydedildiği her tür ortama ilişkin beceriler anlamında medya okuryazarlığı, günümüzde en çok üzerinde durulan beceri olarak dikkat çekmektedir. Bilgi okuryazarlığı programlarının içeriğinin planlanmasında medya okuryazarlığı kavramının popülaritesinden yararlanılmalıdır. Medya okuryazarlığı adı ile hazırlanan programların içeriği “kitle iletişim araçlarının bilinçli ve beceriyle kullanılması” anlayışının ötesine taşınmalı; bilginin üretildiği, depolandığı, erişildiği ve paylaşıldığı her tür ortama ilişkin beceriler olarak düşünülmelidir.

Diğer yaş gruplarında olduğu gibi, çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı programlarının içeriğinin oluşturulmasında ve programın uygulanmasında dezavantajlı grupların özellikleri ve beklentileri göz önünde bulundurulmalıdır.

Çocuklara yönelik uygun içerikle hazırlanmış olan bilgi okuryazarlığı programlarının hedefe ulaşmasında en önemli unsur, öğretim yöntemleri ve araçlarıdır. Bilgi okuryazarlığı eğitiminde kullanılan yöntemlerde/ araçlarda, yaş gruplarına uygunluk öncelikle düşünülmelidir.

Çocuklar için eğitimde hedefe ulaşma, çocukların bu eğitimi benimsemesi ve sevmesi ile yakından ilişkilidir. Bilgi okuryazarlığı eğitiminde çocukların zevk alması ve eğlenmesi ön planda tutulmalıdır.

Çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı eğitiminde “oyunlaştırma”, vazgeçilmez yöntem olarak benimsenmelidir. Oyunlaştırma, çocuğun zevkle ve eğlenerek öğrenmesinde, öğrendiklerinin kalıcı olmasında önemlidir.

Bilgi okuryazarlığı eğitiminde “drama”, “oryantiring” ve “anime etme” gibi çocuğa uygun yöntemler de kullanılmalıdır.

Teknolojinin sunduğu sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik teknolojileri kullanılarak bilgi okuryazarlığı programlarının tasarlanması, dijital yerlilere uygun öğretim araçları anlamında önemsenmelidir.

Eğitimlerde akılda kalıcılığı sağlama adına, çocukların özüne uygun “kahraman karakterlerin” oluşturulması (örneğin; LIBERO, Bilgiman, vb.) ve programın tüm aşamalarında bu karakterin kullanılması, öğrenimin etkinliği ve kalıcılığı açısından önemsenmelidir.

Çevrimiçi eğitim-öğretim ortam ve araçları, dijital teknolojinin sunduğu olanaklar ile her geçen gün yaygınlaşan ve etkinliğini artıran öğretim ortamlarıdır. Çevrimiçi bilgi okuryazarlığı programları, oyun formatında ve ödüllendirme gibi çocukların doğasına uygun içerik ve yöntemlerle hazırlanmalıdır. Bu tür programlar yüz yüze eğitimi zenginleştirici bir unsur olarak düşünülebileceği gibi, zenginleştirilmiş araç ve ortamlarla desteklenerek başlı başına eğitim programları olarak da tasarlanabilir.

Başarılı bilgi okuryazarlığı programlarının planlanması, geliştirilmesi, uygulanması, değerlendirilmesi ve sürdürülebilmesi, yetkin ve başarılı kütüphaneciler ile yakından ilişkilidir. Kütüphaneciler bu konuda mesleki

yeterliliğin ötesinde idealist düşünen, yaratıcı ve sürekli kendini geliştiren bir kişiliğe sahip olmalıdır.

Dezavantajlı gruplara yönelik uygun yöntemler ve araçlarla ilgili bazı beceriler (işaret dili, Braille alfabesi vb.) kütüphaneciler tarafından bilinmeli ve kullanılmalıdır.

BBY müfredatında çocuk edebiyatı, drama eğitimi ve tiyatro gibi derslere yer verilmesi, kütüphaneciler tarafından etkin bilgi okuryazarlığı programlarının oluşturulmasını destekleyecektir.

Bilgi okuryazarlığı eğitim programlarının düzenlenmesinde çocuk psikologları, aileler, öğretmenler, veliler ve akademisyenler ile iş birliği yapılmalıdır.

Çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı programlarının planlanmasında ve yürütülmesinde Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, üniversitelerin edebiyat ve eğitim fakülteleri, Diyanet İşleri Başkanlığı, belediyeler, sivil toplum kuruluşları, çocuk tiyatroları/ tiyatrocuları, yayınevleri, medya organları, gönüllü kişi ve gruplar kurumsal ve bireysel paydaşlar olarak düşünülmeli, ortaklaşa ve iş birliğine dayalı projeler geliştirilmelidir.

Yukarıda belirtilen iş birliği ve ortaklık, uluslararası anlaşmalar ve projeleri kapsayacak biçimde genişletilmelidir.

Çocuk kütüphanelerinde bilgi okuryazarlığı programı kapsamında yaratı alanları (makerspaces) ve kodlama atölyelerinin oluşturulması değerlendirilmelidir.

Bilgi okuryazarlığı programlarının duyurulması ve yaygın etkinin artırılması adına halkla ilişkiler faaliyetleri önemsenmelidir. Bu kapsamda medya kuruluşları ile iş birliği yapılmalı, devlet televizyonu olması nedeniyle Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ile ortaklaşa çalışma ve projeler üretme özellikle düşünülmelidir.

Öğrencilerin bilgi okuryazarı bireyler olmalarında, Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılacak protokol ile ilkokul/ortaokul düzeyinde zorunlu/seçmeli olarak tasarlanan ve başarılması gereken bilgi okuryazarlığı derslerinin müfredatta yer almasının önemi göz önünde bulundurulmalıdır.

“Çocuk Kütüphanelerinde Bilgi Okuryazarlığı (Yaşam Boyu Öğrenme)” ana konusu bağlamında Çalıştay’da yapılan değerlendirmelere dayalı olarak sunulabilecek önerileri de aşağıdaki maddeler ile ele almak mümkündür;

Bilgi toplumu, bilgi patlaması, bilgi bölünmesi, dijital bölünme, bilgiye etkin erişme, geçerli ve doğru bilgiyi ayırt edebilme, bireysel ve toplumsal gelişime katkı sağlayıcı nitelikte yeni bilgi üretebilme, yaşam boyu öğrenme, bağımsız öğrenme, sorumluluk sahibi ve katılımcı yurttaş olma, bilgiye ilişkin tüm etkinliklerde etik, yasal ve sosyal kurallara uygun hareket etme gibi konuların günümüz toplumu için önemi ve gerekliliği ile ilgili olarak kütüphaneler, eğitim kurumları ile iş birliği içinde bilinçlendirme ve bilgilendirme faaliyetleri planlamalı ve yürütmelidir.

Bilgi okuryazarlığı becerilerinin bilgi toplumunun inşasındaki önemi ile ilgili bilgilendirme faaliyetleri, kütüphanelerin asli sorumlulukları ve hedefleri içinde düşünülmelidir.

Yaşam boyu öğrenme etkinliği içerisinde olabilmenin ön koşulu olan bilgi okuryazarlığı becerilerinin bireylere kazandırılması, eğitim-öğretimin esas hedefi olan çağın gereklerine uygun bilgi ve beceri ile donatılmış yetişmiş bireylerin temellerinin baştan atılması adına mümkün olan en erken yaşta olmalıdır.

Bilgi okuryazarlığı becerileri kazandırmanın, eğitim müfredatını ve eğitim-öğretim kurumlarını ilgilendiren bir konu olması; kütüphanelerin de, bilgi kaynaklarını etkin kullanım becerileri kazandırma eğitimi görevi bağlamında, geçmişten getirdiği deneyimleri, eğitim-öğretim kurumları ile paylaşması, bilgi okuryazarlığı ile hedeflenen bilgi toplumu inşasında son derece önemli olduğu için, bu becerilerin kazandırılmasında eğitim-öğretim kurumları ile kütüphaneler ortaklaşa ve iş birliği içerisinde çalışmalıdır.

Bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılmasında okul öncesi, ilk ve orta öğretim kurumlarının halk kütüphaneleri ile planlı, programlı, sistematik ve sürdürülebilir iş birliği faaliyetleri yürütmesi gerekmektedir. Bilgi okuryazarlığı becerilerinin erken yaşlarda kazandırılmasında çocuk kütüphanelerinin de önemli bir yeri olduğu gerçektir. Çocuk kütüphaneleri, çocukların eğitimi ve kültürlü bireyler olarak yetişmelerinde bilgi kaynaklarından ve bilgiden etkin yararlanmaları adına atılacak olan adımlar için doğru adres olarak değerlendirilmelidir.

Eğitim-öğretimin, bilgi toplumuna uygun öğrenme hedefine ulaşmasında; varoluş gerekçesi güncel, doğru ve geçerli bilginin tüketimine yönelik bilgi hizmetleri vermek olan kütüphaneler kilit rodedir. Çocuk kütüphaneleri ise bu becerilerin kazandırılmasında temelin sağlam atılması adına zincirin ilk halkasını oluşturmaktadır. Kütüphanelerin yaşam boyu öğrenme becerisine katkısı anlamında bilgi okuryazarlığı öğretimine ilişkin sorumlulukları, rolleri, bilgi okuryazarlığı

yeterlilikleri, program içeriği ve ayrıca kütüphanecinin rolleri, kütüphanenin türüne, hedef kitlesine ve olanaklarına uygun biçimde ayrıntılı olarak ortaya konulmalıdır. Halk ve çocuk kütüphanelerinin eğitim-öğretim kurumlarının hedeflerini gerçekleştirmesi noktasındaki hayati rolü, yetkililer ve yasa koyucular tarafından önemle benimsenmelidir.

Elektronik ortam ve araçların bilgi edinme ve paylaşımında günümüz toplumu için öncelikli olması, bu ortamların her türden bilgiyi (doğru-yanlış, yanlış-yansız, yararlı-yararsız, geçerli-geçersiz, vb.) içerdiği gerçeğini değiştirmemektedir. Bu ortamlardan doğru ve yararlı bilginin etkin biçimde elde edilmesine ilişkin eğitimin temeli çocuk yaşta atılmalıdır. Bu temelin atılmasında doğru adresler olan eğitim kurumları ve kütüphaneler, konuyla ilgili sorumluluklarının bilincinde olmalıdır.

Her düzeyde eğitim-öğretim müfredatı çağın gereklerine uygun nitelikte bireylerin yetiştirilmesi hedefi üzerine inşa edilmelidir. Bağımsız ve yaşam boyu öğrenme becerisine sahip bireyler hedefine işaret eden bu sistemde, bilgi okuryazarlığı becerileri merkezde düşünülmelidir.

Örgün öğretim kurumları zaman ve mekân merkezli, süreli ve sınırlı öğrenim öngörürken, eğitimde hedefe ulaşmada yaygın öğretim kurumlarına olan gereksinim her geçen gün artmaktadır. Geçmişten günümüze yaygın öğretimin en başta unsurlarından olan kütüphanelerin sınırsız ve süresiz, doğru ve güvenilir bilgiye dayalı, kalıcı ve yararlı öğretim anlamında eğitim planlamacıları ve yürütücüleri tarafından önemsenmesi gerekmektedir.

Dijital bölünme ve bilgi bölünmesinin kullanılabilirlik boyutunun toplumsal anlamda yaratacağı olumsuzluğun önüne geçmede bilgi okuryazarlığı becerileri yaşamsal öneme sahiptir. Bu konuda kütüphaneler her yaşa, eğitim ve kültür düzeyine uygun programlar planlamalı ve yürütmelidir.

Yaşam boyu öğrenme bilginin etkin ve yetkin kullanımını gerektirdiğinden, bilgi okuryazarlığı becerileri yaşam boyu öğrenmenin temelidir. Kütüphaneler yaşam boyu öğrenme becerilerine katkı sağlayıcı etkin ve ilgi çekici faaliyetler tasarlamalı ve uygulamalıdır.

Bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması, eğitim-öğretim planlaması ilkelerine uygun olarak eğitimci-kütüphaneci iş birliğinde olmalıdır. Bu bağlamda, öğretmenlerin etkin bilgi okuryazarı olmaları önemsenmeli, bu konuda eğitimcilerin eğitimi kapsamında programlar da planlanmalıdır.

Bilgi okuryazarlığı öğretim programlarının hedefine ulaşması, uygun yöntem ve araçların kullanılması ile doğru orantılıdır. Yaşa ve düzeye uygun programların tasarlanması yanında uygun araçların seçilmesi ve kullanımında profesyonel destek alınmalı, paydaşlarla iş birliği yapılmalıdır.

Çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı programlarının planlanmasında çocuk gelişimcileri, eğitim planlamacıları, çocuk psikologları, kütüphaneciler ve çocuk yayıncıları iş birliği içerisinde olmalıdır.

Çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı programlarında ilgi çekici ve katma değer yaratıcı içerik ve yöntem geliştirilmelidir. Kütüphaneciler programları geliştirirken oyunlaştırma, drama, oryantiring, anime etme, simge kahraman oluşturma ve ödüllendirme gibi yöntemlerin çocukların öğrenmesindeki önemini farkında olmalıdır.

Bilgi okuryazarlığı becerilerinin çocuklara kazandırılması hedefini gerçekleştirmede Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yayıncılar iş birliği içerisinde çalışmalıdırlar.

Bilgi okuryazarlığı program içeriklerinin planlanmasında ve yürütülmesinde yerel gereksinimler ve olanaklar değerlendirilmeli, hedef kitleye uygunluk ön planda tutulmalı, programın etkinliği sürekli ölçülmeli, elde edilen geribildirimler programların geliştirilmesinde etkin olarak kullanılmalıdır.

Öğrencilerin dönem ve proje ödevlerini hazırlarken bilgiyi arama, elde etme ve kullanmaya yönelik yetkinlikleri, başta öğretmenler olmak üzere eğitim-öğretimin diğer öznelere tarafından öncelikli konu olarak görülmelidir.

Bilgi okuryazarlığı becerilerinin medya okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, internet okuryazarlığı ve televizyon okuryazarlığı gibi popüler kavramların işaret ettiği becerilerin tümünü kapsayıcı boyutta olduğu anlaşılmalı ve anlatılmalıdır.

Dijital vatandaşlık okuryazarlığı, e-ticaret okuryazarlığı, e-devlet okuryazarlığı, sinema okuryazarlığı, tiyatro okuryazarlığı ve oyun okuryazarlığı gibi, bilgi toplumundaki becerilere işaret eden kavramlar, hedef kitleye uygun biçimde bilgi okuryazarlığı becerileri programlarının içerisinde yer almalıdır.

Çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı programlarının planlanmasında dezavantajlı gruplar değerlendirilmeli, uygun içerik, yöntem ve araçlar kullanılmalıdır.

Çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı programları geliştirmede ve uygulamada yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası ortaklıklar ve iş birlikleri değerlendirilmelidir.

Bilgi okuryazarlığı programlarına ilgi çekme adına profesyonel tanıtım faaliyetleri planlanmalı ve yürütülmelidir. Başta Türkiye Radyo Televizyon Kurumu olmak üzere medya kuruluşları ile çalışmalar yapılmalı ve ortaklaşa projeler üretilmelidir. Sosyal medya yaygın ve tercih edilir ortam olarak etkin biçimde kullanılmalıdır.

Bilgi okuryazarlığı becerileri öğretiminin eğitim kurumlarının müfredatında yer almasına yönelik olarak Milli Eğitim Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulmalıdır.

Kütüphanenin öncülüğünde hazırlanacak çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı eğitim programlarının akademik ve pedagojik ölçütlere uygunluğu adına, BBY bölümlerinin müfredatında çocuk psikolojisi, çocuk edebiyatı, drama eğitimi, tiyatro ve eğitimde oyunlaştırma gibi seçmeli/zorunlu derslere yer verilmelidir.

Kütüphaneciler, yaşam boyu öğrenme faaliyetlerinin halk kütüphaneleri ile çocuk kütüphanelerinin asli görevlerinden olduğu bilincine sahip olmalıdır. Bu bilincin oluşumu ve sürekliliği, lisans eğitimi ve mezuniyet sonrası meslek içi eğitim programları ile sağlanmalıdır.

Son Söz

Türk kütüphanecilik tarihi için adeta dönüm noktası niteliği taşıyan ve bundan sonraki süreçte yakın, orta ve uzun vadeli olarak hayata geçirilecek olan proje ve programların başlangıç adımını oluşturan bu Çalıştay aracılığıyla; hem toplumsal hem de akademik anlamda farkındalık yaratmak hedeflenmiş; konunun hassasiyetine ve önemine dikkat çekilmek istenmiştir.

Çalıştay'da, beş çalışma grubu, beş farklı ana konu başlığını, altı oturumda ve ilgili alt başlıklar çerçevesinde tartışmıştır.

Çalıştay süresince, ana konu başlıkları birbirinden farklı olmakla birlikte, bazı alt konu başlıklarının hemen hemen bütün gruplarda ele alındığı görülmüştür. Bu konu başlıkları şunlardır:

- Çocuk kütüphanesi mekânlarının çocuk pedagojisi ve psikolojisine uygun olarak yeniden tasarlanması ve merkezi noktalarda konumlandırılması gerekmektedir. Çocuk kütüphanelerinin ve halk kütüphanelerindeki çocuk bölümlerinin tasarımında, çocukların da etkin olarak rol alması yönünde düzenlemeler yapılmalıdır.
- Ailelerin ve okul öncesi eğitimi veren öğretmenlerin, okuma kültürünün oluşturulması ve kütüphane kullanım alışkanlığının geliştirilmesi hususunda bilinçlenmeleri ve bu konuda çeşitli tanıtım etkinlikleri, toplantılar, hizmet içi eğitim programları vb. ile eğitim almaları sağlanmalıdır.
- Çocuk kütüphanesi ve halk kütüphanesi personeline; etkili iletişim becerileri, stres yönetimi, protokol yönetimi vb. konularda eğitim verilmeli; böylelikle personelin kendini yetiştirmiş, kütüphaneyi ve kitapları seven, görünüş ve iletişim düzeyleri bakımından kabul görececek, yaklaşılabilir ve kolaylıkla iletişim kurulabilir kişiler olmaları sağlanmalıdır.
- BBY bölümü öğrencilerinin çocuk kütüphaneciliği konusunda bilinçli olarak mezun olmaları için bölümlerde okul öncesi eğitim, pedagoji, halkla ilişkiler, çocuk psikolojisi, çocuk yayınları, drama, tiyatro konularında seçmeli ders alma veya yan dal yapma imkânı tanınmalıdır.
- Çocuklara yönelik bilgi okuryazarlığı programlarının planlanmasında ve yürütülmesinde Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, üniversitelerin edebiyat ve eğitim fakülteleri, Diyanet İşleri Başkanlığı, belediyeler, sivil toplum kuruluşları, çocuk tiyatroları/ tiyatrocuları, yayınevleri, medya organları, gönüllü kişi ve gruplar, kurumsal

ve bireysel paydaşlar olarak düşünölmeli, ortaklaşa ve işbirliğine dayalı projeler geliştirilmelidir.

- Çocuk kütüphaneleri ve halk kütüphaneleri, yaşamboyu öğrenme etkinliklerinin zenginleştirilmesi ve okuma alışkanlığının kazandırılması noktasında, aile ve çocuğa yönelik olarak, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, bakanlıklar ve ilgili bütün paydaşlar ile (Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, belediyeler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler vb.) işbirliği içinde çalışmalı ve bu çerçevede ortak proje ve programlar geliştirilmelidir.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve yerel yönetimlerin öncülüğünde, “Akademik ve Mesleki Gelişim Danışma Kurulu” vb. bir üst yapı içerisinde veya bağımsız bir yapıda “Çocuk Kütüphaneleri Danışma Kurulu” oluşturularak, bu oluşum bir protokol ile kayıt altına alınmalıdır. Bu kurul, kütüphane çalışanlarına verilecek eğitimlerin içeriğini, zamanını, yerini, yapıma biçimini ve eğitimlerini belirleme gibi işlemlere sahip olacak şekilde yapılandırılmalı ve bu kuruluşun rehberliğinde, her yönüyle (personel, koleksiyon, bina, hizmetler vb.) örnek alınabilecek nitelikte bir çocuk kütüphanesi kurulmalıdır.
- Çocuğun doğumundan itibaren ailesiyle beraber doğal olarak kütüphane üyesi ve kullanıcısı olması için, Bookstart (Kitapla başla) benzeri çalışma ve projelerin belediye, kütüphane ve hastane iş birliğinde üretilmesi ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Çocuk kütüphanelerinin istasyon olarak görev almasıyla, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı protokolünde olmak üzere; mülteci, engelli, annesinden dolayı zorunlu mahkûm ya da ulaşım konusunda sıkıntı çeken dezavantajlı çocuklara yönelik kütüphane ve bilgi hizmetlerine ilişkin projeler başlatılmalıdır.
- Kütüphaneler, birer aile kültür merkezi gibi düşünölmeli ve tasarlanmalı; bu değişim, “Kütüphane” adı/ tabelası değiştirilmeksizin gerçekleştirilmelidir. Halk kütüphaneleri ve çocuk kütüphanelerinde çocuklara yönelik olarak, bilgi, eğitim, kültür ve eğlence odaklı çok sayıda ve türde etkinlikler düzenlenerek, bu kütüphanelerin çocuklar açısından birer cazibe merkezi olarak algılanmasına ve kabul edilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Çalıştay Programı

1. Gün – 17.11.2017 / Cuma			
9:30 10:15	Açılış Konuşmaları Çalıştayın çalışma yönteminin sunulması Çocuk kütüphanelerinden gelen resimlerin gösterimi		
	ÇALIŞMA GRUBU 1 MEKÂN OLARAK ÇOCUK KÜTÜPHANESİ VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIMI	ÇALIŞMA GRUBU 2 ÇOCUK KÜTÜPHANELERİNDE OKUL ÖNCESİ DÖNEM	
1.Oturum 10:30 12:00	Çocukların değişen öğrenme ve eğlenme biçimlerinin çocuk kütüphanelerine yansması <ul style="list-style-type: none"> • Teknolojiye erişim merkezi olarak çocuk kütüphaneleri • Bilgi teknolojilerinin kullanımı • Maker Space Hareketi • 3 Boyutlu yazıcılar	Çocuklar, ebeveynler, bakıcılar ve çocuklarla çalışan diğer yetişkinler için materyal sağlamak <ul style="list-style-type: none"> • Materyaller ve Seçim Ölçütleri • Oyuncaklar • Kitaplar • Multimedya • Teknoloji kullanımı ve multi medya becerilerinin gelişimine erken yaşta erişim olanağı sağlamak • Toplumdaki kültürel çeşitliliği sunan materyalleri bulundurmak	
ÖĞLE YEMEĞİ ARASI 12:00 – 13:30			
2.Oturum 13:30 14:30	Çocuk kütüphanelerinin mimari özellikleri <ul style="list-style-type: none"> • Çocuk kütüphanelerinde eğlenme, öğrenme, dinlenme ve okuma ortamları oluşturma • Çocuk odaklı mekân • Dezavantajlı gruplara çözümler • Aile – çocuk faaliyet alanları • Yaratıcı faaliyet alanları (lego, kendin yap atölyeleri vb.) • Çocuklar için beslenme alanları	Yaratıcı etkinlikler ve faaliyetler <ul style="list-style-type: none"> • Yaratıcı drama faaliyetleri • Drama faaliyetlerini kimler yapmalı?<ul style="list-style-type: none"> - Kütüphaneci-sanatçı iş birliği - Kütüphane-sanat atölyeleri iş birliği - Kütüphaneci-edebiyetçi iş birliği	

	<p>ÇALIŞMA GRUBU 3 ÇOCUK KÜTÜPHANELERİNİN AİLE VE SOSYAL ÇEVRE İLE İLİŞKİSİ VE NİTELİKLİ HİZMET SUNUMU</p>	<p>ÇALIŞMA GRUBU 4 ÇOCUK KÜTÜPHANELERİNDE NİTELİKLİ KOLEKSİYON OLUŞTURMA</p>	<p>ÇALIŞMA GRUBU 5 ÇOCUK KÜTÜPHANELERİNDE BİLGİ OKURYAZARLIĞI (YAŞAMBOYU ÖĞRENME)</p>
	<p>Çocuk kütüphanelerinin aileyi eğitime misyonu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aile tutumları / yaklaşımları • Aileyi kütüphane kullanıcısı yapabilmek için çalışmak • Çocuklar, ebeveynler ve bakıcılar için çeşitli etkinlikler sunmak • Dezavantajlı ailelerin toplumla uyum sürecini kolaylaştırmak • Materyal seçimi ve kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesi sürecine aileleri ve çocukları da dâhil etmek • Kütüphane kullanımı ve bilgi okuryazarlığı eğitimi vermek 	<p>Çocuk kütüphanesi koleksiyonuna seçilecek çocuk yayınlarına karar vermek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çocuk kitaplarının resim ve dil özellikleri • Değerler eğitimi teması • Süreli yayınlar • Uygunluğuna nasıl karar verilecek? <ul style="list-style-type: none"> - Pedagogların görüşüne başvurmak - Din / İlahiyat uzmanlarının görüşüne başvurmak - Çocuk edebiyatçıların görüşüne başvurmak 	<p>Niçin Bilgi Okuryazarlığı?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dijital Çağ, Bilgi Toplumu, Bilgi Okuryazarlığı • Teknolojik gelişmeler ve bilgi patlaması • Bilgi toplumu: Fırsatlar/tehditler: Bilginin güvenilirliği, dijital bölünme, dijital göçmenler/yerliler • Bilgi okuryazarlığı tanımı, gereksinimi, bilgi toplumdaki yeri ve önemi
	<p>Çocuk kütüphanelerinin aileyi eğitime misyonu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aile tutumları / yaklaşımları • Aileyi kütüphane kullanıcısı yapabilmek için çalışmak • Çocuklar, ebeveynler ve bakıcılar için çeşitli etkinlikler sunmak • Dezavantajlı ailelerin toplumla uyum sürecini kolaylaştırmak • Materyal seçimi ve kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesi sürecine aileleri ve çocukları da dâhil etmek • Kütüphane kullanımı ve bilgi okuryazarlığı eğitimi vermek 	<p>Çocuğun gelişim sürecinde çocuk kütüphanelerinden yararlanma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenme yeri olarak çocuk kütüphaneleri • Eğlenme yeri olarak çocuk kütüphaneleri • Dinlenme yeri olarak çocuk kütüphaneleri • Çocukların dil gelişiminin desteklenmesi • Okula hazır olma sürecinin desteklenmesi • Okumaya hazır olma sürecinin desteklenmesi 	<p>Bilgi Toplumunda Eğitim-Öğretim ve Kütüphaneler: Sorumluluklar ve Roller (Okul, Öğretmen, Öğrenci, Kütüphane)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bilgi toplumunda eğitim: Özellikler ve temel kavramlar • Bilgi toplumunda eğitim kurumları • Bilgi toplumunda öğretmen • Bilgi toplumunda öğrenci • Bilgi toplumunda eğitimde kütüphane ve kütüphaneci

15 DAKİKA ARA			
<p>3.Oturum 14: 45 15:45</p>	<p>Çocuk kütüphanelerinin mimari özellikleri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çocuk kütüphanelerinde eğlenme, öğrenme, dinlenme ve okuma ortamları oluşturma • Çocuk odaklı mekân • Dezavantajlı gruplara çözümler • Aile-cocuk faaliyet alanlar • Yaratıcı faaliyet alanları (lego, kendin yap atölyeleri vb.) • Çocuklar için beslenme alanları • Kütüphane bahçesinde geleneksel çocuk oyunları oynama alanları 	<p>Çocuk – kitap ilişkisi ve çocuğa kütüphane mefhumunun kazandırılması</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kitap ve okuma sevgisini özendirme için zengin basılı ortam oluşturmak • Okul öncesi yayınların özellikleri • Bebeklerin ve küçük çocukların konuşma gelişimlerini teşvik etmek • Çocuk kütüphanelerinin, bebeklerin ve küçük çocukların keşfetme, algılama ve okur-yazarlık gereksinimlerinin karşılaması • Oyun materyali (oyuncak) olarak kitap 	
15 DAKİKA ARA			
<p>4.Oturum 16:00 17:00</p>	<p>Çocuk kütüphanelerinin şehirdeki konumu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kütüphane binalarının merkezi ve kolaylıkla fark edilebilir bir alanda olması • Çocuk kütüphanelerinin çevresinin özellikleri • Çocuklar için 3. mekân olma özelliği • Tarihi yapıların çocuk kütüphanesi olarak kullanılması 	<p>Çocuk – kitap ilişkisi ve çocuğa kütüphane mefhumunun kazandırılması</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kitap ve okuma sevgisini özendirme için zengin basılı ortam oluşturmak • Okul öncesi yayınların özellikleri • Bebeklerin ve küçük çocukların konuşma gelişimlerini teşvik etmek • Çocuk kütüphanelerinin, bebeklerin ve küçük çocukların keşfetme, algılama ve okur-yazarlık gereksinimlerini karşılaması 	
<p>17:00 18:00</p>	<p>Çalışma grubu raporunun yazılması</p>	<p>Çalışma grubu raporunun yazılması</p>	

<p>Çocuk kütüphanelerinin çevre ile iş birliği yapma misyonu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Okullarla iş birliği • Sağlık kurumları ile iş birliği • Belediyelerle iş birliği • Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak için öğretmenlerle iş birliği yapmak ve onlara danışma hizmeti sunmak • Kreşlerle iş birliği • Bakımevleriyle iş birliği • "Zorunlu Mahkûmlar" bağlamında ceza ve tutukevleriyle (ceza infaz kurumları) iş birliği 	<p>Çocuklara okuma alışkanlığı edindirme sürecinde çocuk kütüphanelerinden yararlanma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kütüphanelerde yapılacak faaliyetler • Okullarla iş birliği • Aile ile iş birliği • Projeler geliştirmek 	<p>Bilgi Toplumu-Yaşam Boyu Öğrenme-Kütüphane İlişkisi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bilgi toplumu, yaşam boyu öğrenme ve eğitim kurumları • Yaşam boyu öğrenme ve kütüphaneler / kütüphaneciler • Kütüphanelerde çocuklara yönelik yaşam boyu öğrenme etkinlikleri
<p>Çocuk kütüphanelerinin fırsat eşitsizliklerini giderme misyonu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çocukları güçlendirmek ve çocukların özgürlüğünü ve güvenliğini savunmak • Çocukları kendine güvenen ve yeterli bireyler olmaya teşvik etmek • Yaratıcı programlar ve öykü okuma hizmeti sunmak • Okuma ve okuryazarlık eğitimleri sunmak • Dezavantajlı çocuklar <ul style="list-style-type: none"> - Engelli çocuklar - Mülteci çocuklar - Sosyo-ekonomik seviyesi düşük olanlar - Üstün zekâlılar 	<p>Çocuklara okuma alışkanlığı edindirme sürecinde çocuk kütüphanelerinden yararlanma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kütüphanelerde yapılacak faaliyetler • Okullarla iş birliği • Aile ile iş birliği • Çocuk edebiyatı yazarlarıyla iş birliği • Projeler geliştirmek 	<p>Bilgi Toplumunda Çocuklar İçin Bilgi Okuryazarlığı Yeterlilikleri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bilgi ve bilgi kayıt ortamlarının anlaşılması • Bilgiye erişme • Bilginin değerlendirilmesi • Bilginin kullanılması ve sunumu
<p>Çalışma grubu raporunun yazılması</p>	<p>Çalışma grubu raporunun yazılması</p>	<p>Çalışma grubu raporunun yazılması</p>

